ATEITIS

1954 M.

LAPKRITIS, NR. 9

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKO JAUNIMO ŽURNALAS

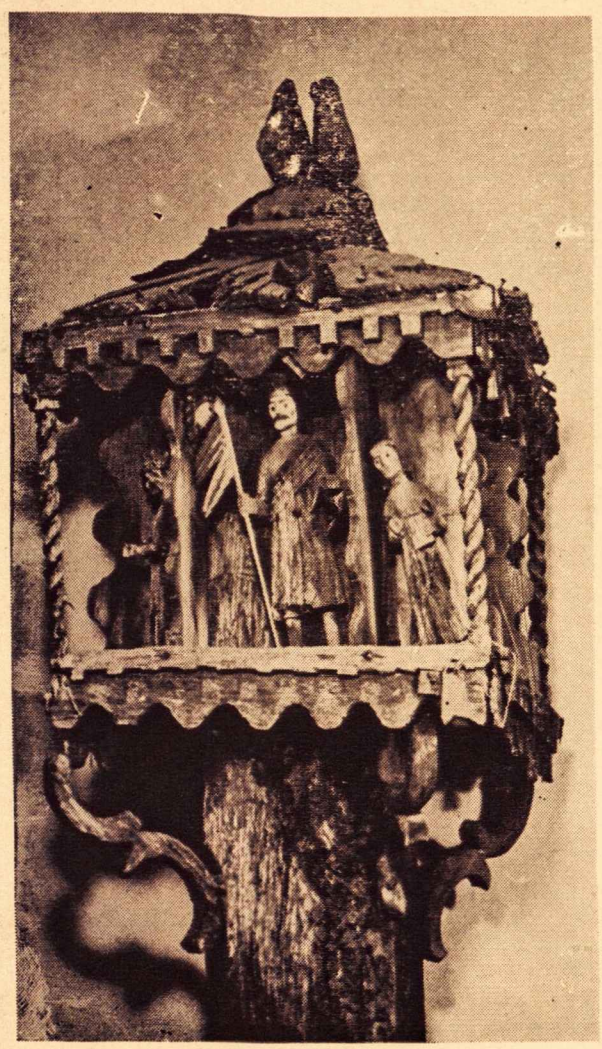

Koplytėlė Lietuvos pakelėje

ATEITININKŲ KONGRESO METAI

TURINYS

Alfa Sušinskas — Organizacinis ir neorganizacinis jaunasis žmogus 193
Dangaus žiburiai 194
Pilypas Narutis — Ar bus susirinkime Bronius? (Br. Stasiukaičio 10 žuvimo metinės) 195
Vytautas Mačernis — Eilėraščiai 197
Birutė Empakerytė — Laiškai 198
Viktoras Gidžiūnas, O. F. M. — Mergaitės pašaukimas 199
P. J. — Studentai ateitininkai Kaune 201
Genutė Buračaitė — Mirtis (eil.) 202
Kun. E. M. Paukštis — Pranas Dovydaitis — studentas 203
Mindaugas Damijonaitis — Per Italijos žemę 205
Nerima Narutė — Vakaras (eil.) 206
Red. — Moksleivių Centras planuoja 207

SPORTAS

Kęstutis Čerkeliūnas — Plaukymas Lietuvoje ir dabar 209

KREIVOS ŠYPSENOS 210

DARBAI IR ŽMONĖS

Juozas Šakys — Pažvelkime tiesai į akis 211
Kan. A. Steponaitis — Iš pavasarininkų veiklos Lietuvoje 212

ATSKLEISTA KNYGA

A. D. — Žmonės iš aukso kasyklų (J. Kralikausko "Urviniai žmonės") 213
Paskirta Nobelio literatūros premija 214

PLAČIAME PASAULYJE 215

Viršelio 1 psl. — Vėlinės Kauno kapinėse. Nuotrauka V. Augustino.

Viršelio vinjetė — dail. T. Valiaus

1954 METAI LAPKRITIS - NOVEMBER Nr. 9

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS
VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS: J. Baužys, G. Botyrius, V. Karečkaitė.

Redakcijos ir administracijos adresas:
"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

PRENUMERATA metams: $5.00 pagal U. S. dol. kursą.

Garbės prenumerata metams $10.00

Atskiro nr. kaina 50c.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association **"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.**

Subscription $5.00 per year.

Single copy 50 cents.

Entered as second - class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

ATEITIES KALĖDINĖ DOVANA

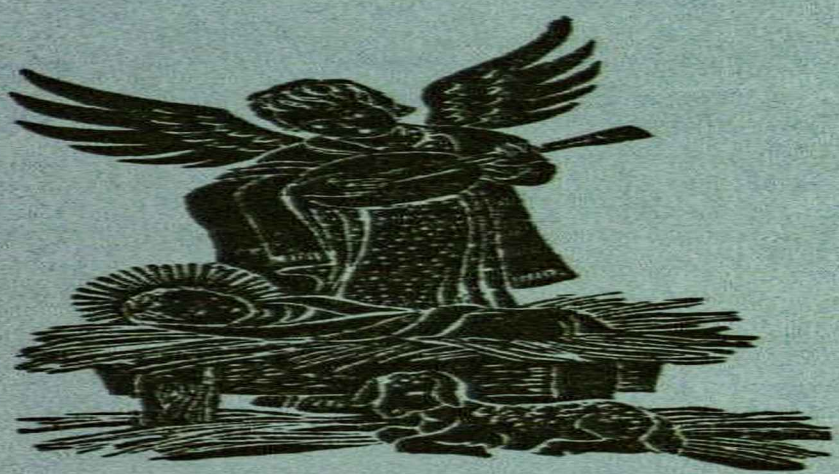

SPECIJALUS PAPIGINIMAS

3 metinės prenumeratos 13.00 dol.

Dainavimo pamoka moksleivių at-kų stovykloje Marianapolyje.

Nuotr. Rol. Giedraičio

Organizacinis ir neorganizacinis jaunasis žmogus

ALFA SUŠINSKAS

Šeima ir mokykla

Šeima ir mokykla savo esme yra skirtos jaunąjį žmogų paruošti gyvenimui. Šeima yra natūraliausia institucija, kurioje žmogus nuo savo pradžios kiekvieną dieną yra mokomas ir auklėjamas, kad jis subrendęs galėtų savarankiškai gyventi, sau duoną užsidirbdamas ir vienokią ar kitokią laimę susikurdamas.

Tinkamą ir tvarkingą šeimą kaip auklėjimo instituciją niekas pasaulyje negali pakeisti, nes ji yra paties Kūrėjo leista kaip natūrali vaiko auklėtoja ir paruošėja gyvenimui. Dėl to visai suprantama, kad žmogus, ne šeimoje užaugintas, savo vėlyvesniame gyvenime visada jus šio savito šeiminio auklėjimo trūkumą.

Nuo seniausių laikų žmogaus gyvenimui besikomplikuojant, šeimai į pagalbą turėjo ateiti mokykla. Bet jokia mokykla negali pakeisti šeimos: ji tik padeda šeimai ten, kur šeima nebeįvalioja. Kiekvienos mokyklos tikslas ir paskirtis taip pat yra žmogų paruošti gyvenimui.

Tačiau tiek šeima, tiek ir mokykla neįstengia vienos jaunąjį žmogų pilnai paruošti įvairiems gyvenimo uždaviniams bei tikslams: jcms talkon dar ateina Bažnyčia ir organizacijos.

Šia proga specialiai apie organizacijų vaidmenį jaunojo žmogaus gyvenime.

Organizacijos reikšmė

Dabarties gyvenimas yra visais atžvilgiais labai komplikuotas. Visuomeninė arba socialinė gyvenimo pusė taip pat yra sudėtinga, ir dėl to yra svarbu, kad žmogus jau iš jaunystės prie jos priprastų ir daug ką apie ją išmoktų. Dabartinis gyvenimas daug reikalauja ir tokio patyrimo bei išmanymo, kokio nei šeima, nei mokykla neįstengia duoti. Be to, žmogus turi ir tokių tikslų bei siekimų, kurie yra už šeimos ir už mokyklos ribų.

Čia tad ir ateina pagalbon tinkama, gera organizacija, jaunojo žmogaus auklėjimui ir auklėjimuisi turinti labai didelę reikšmę. Su šiuo teigimu sutinka visi protingi pedagogai ir organizacinį vaidmenį jaunojo žmogaus gyvenime remia visomis jėgomis.

Kalbėdami apie organizacijos reikšmę jaunimui, galvoje turime aktyvų ir sąmoningą jaunojo žmogaus dalyvavimą organizacijos gyvenime. Jaunasis žmogus, tik savo pavarde, tik pagal narių sąrašą tepriklausąs organizacijai, suprantama, iš organizacijos beveik neturės jokios naudos, ir pati organizacija neturės jam jokios reikšmės — juk toks negyvena organizaciniu gyvenimu...

Pirmiausia, aktyvus ir sąmoningas jaunojo žmogaus dalyvavimas organizacijoje duoda jam puikią progą lavinti ir ugdyti savo iniciatyvą, ir tokią, kokia yra reikalinga savarankiškame gyvenime. Organizacinis gyvenimas patiekia savo jaunajam nariui įvairiausių progų, kuriose jis turi spręsti, nutarti, kombinuoti, pasiryžti, siekti ir įvykdyti įvairius uždavinius. Organizaciniai nepasisekimai jį pamoko, kad reikia vėl iš naujo siekti, vėl ryžtis ir nenuleisti rankų iki bus pasiektas trokštamas laimėjimas. Turimos betkurios organizacinės pareigos, tegu ir pačios nežymiausios, labai prisideda prie nario iniciatyvos ugdymo. Iš viso, organizacinis gyvenimas yra nuostabi iniciatyvos mokykla, tepasiekiama tik organizacijoje.

Organizacija ugdo savo nariuose demokratinį asmens reikšmingumą. O niekas tiek nenori ką nors reikšti savo darbais bei sumanymais, kiek kad jaunas žmogus to nori. Organizaciniame gyvenime jis pilnai pajunta, kad jis, vykdydamas organizacinę programą, daug reiškia: jis gali siūlyti savo sumanymus ir balsavimo teise spręsti, jis įgauna supratimą, kad net jo vieno balsas gali viską nulemti balsuojant — jis pajunta savo asmens kaip individo reikšmę bendruomeniniame gyvenime. Jaunas žmogus, aktyviai dalyvaudamas organizaciniame gyvenime, pasijunta esąs labiau reikalingas ir daugiau naudingas. Ko jis negalėjo pasiekti bei padaryti vienas būdamas, tai jis dabar pasiekia bei padaro per savo organizaciją su savo vienminčiais draugais. Organizacinis žmogus jaučiasi esąs daug galingesnis: jei visuomenė nenori nė girdėti jo vieno balso, tai per organizaciją jo balsas pasidaro galingesnis, ir jis yra kitų klausomas — jo organizacija veikia ir kalba visų narių, kartu ir jo, vardu. Kai organizacija ką nors pasiekia, laimi ar iškovoja, jos narys jaučiasi, kad laimėjimų dalis ir jam priklauso: organizacijos laimėjimai yra ir jo laimėjimai... Toks jau yra žmogus, kad jis nori ką nors reikšti. Nepasireikšdamas kuo nors geru, jis ima

LIETUVOS NACIONALINĖ MARIJAMPOLĖS BIBLIOTEKA

Fra Angelico — Rojus (detalė) iš šv. Marcaus muzėjaus Florencijoje

DANGAUS ŽIBURIAI

Visi liturginiai metai yra nužerti skaidriais dangaus žiburiais, kurie šviečia žemės gyventojams ir kreipia jų žvilgsnį į amžinąją tėvynę. Lapkričio mėnesį tokių dangaus žiburių tarpe žėruoja dvi prasmingos šventės: VISŲ ŠVENTŲJŲ DIENA (lapkričio 1) ir VĖLINĖS (lapkričio 2). Šios dvi liturginės šventės išryškina mistinio Kristaus kūno - Bažnyčios narių bendravimą ir dvasiniais ryšiais sujungia vienus su kitais. Visų Šventėje tikintieji, KOVOJANČIOS BAŽNYČIOS nariai, meldžiasi į Šventuosius, TRIUMFUOJANČIĄ BAŽNYČIĄ, prašo jų globos ir pavyzdžio žemiškajai kelionei, gi Vėlinėse, bendroje mirusiųjų prisiminimo dienoje, meldžiamės už KENČIANČIOS BAŽNYČIOS narius, už sielas skaistykloje, kurias palietė baudžianti Dievo ranka.

Varganos žemės keleiviai, Šventieji danguje ir kenčiantieji mūsų artimieji skaistykloje susijungia tylios maldos da, stiprina, išprašo iš Dievo žodžiais, vieni kitiems padeeikalingos malonės. Visų Šventėje ir Velinėse mes pasijuntame esą vienos didžiulės šeimos vaikai, surinkti iš įvairių tautų, kalbų ir rasių, kurie ilgimės išvysti dangiškojo Tėvo veidą, stovėti arti jo sosto ir sakyti: "Palaiminimas, garbė, išmintis ir dėkojimas, pagarba, galybė ir stiprybė mūsų Dievui per amžių amžius" (Apr. 7. 12).

Visų Šventė ir Vėlinės, įrašytos ūkanotame lapkričio danguje, spindi it šviesūs dangaus žiburiai ir liudija apie didžiąją Šviesą, nežinančią pradžios nė pabaigos.

reikštis blogio kelyje. Organizacija ir yra kaip tik tas platusis, gerasis, kelias, kuriame jaunasis žmogus gali pasirodyti su visais savo talentais visoje pilnumoje: čia jis gali būti naudingas kitiems, ir tuo pačiu jis gali pats sau suteikti džiaugsmo ir laimės.

Iš antros pusės, demokratinis organizacijos gyvenimas įdiegia jaunajame žmoguje sveiką savo ambicijos apvaldymą ir tą ambiciją palenkia daugumos arba visuomenės gerovei: jis turi prisitaikyti prie daugumos narių valios, išreikštos demokratinio balsavimo keliu; organizacijoje jaunasis žmogus turi atsisakyti bent dalies savo savimylos, ir savo ambiciją jis turi nekartą priderinti prie organizacijos linijos.

Organizacija auklėja ir šviečia jaunąjį žmogų. Ji yra didelė mokykla kiekvienam savo nariui, kuris jo je gyvai dalyvauja. Organizacija savo įstatais, siekiamais tikslais, įvairiomis tradicijomis, visu savo darbu ir visa savo dvasia formuoja savo narių charakterį. Čia narys pamato, kad yra ir kitokių žmonių, negu jis, su kuriais jis turi sugyventi; čia jis įpranta pagerbti kito žmogaus kitokią nuomonę, negu jo; organizacinis gyvenimas sudrausmina jaunąjį žmogų, nes jis turi pasiduoti organizacijos įstatams, visokiems nutarimams ir disciplinai.

Organizacija ne tik auklėja, bet ir lavina, šviečia bei prusina savo narius, kurie yra jai atsidavę. Įvairūs organizaciniai leidiniai, susirinkimų programa su paskaitomis, diskusijomis ir su kitokia parinkta lavinamąja medžiaga, organizacinės vasarinės stovyklos, kursai, išvykos ir kitokie organizaciniai darbai labai lavina ir šviečia organizacijos narius.

Iš tikrųjų, organizacijos reikšmę savo gyvenimui pilnai supranta tik tas, kas pats yra išbuvęs aktyvus organizacijoje ilgesnį laiką. Organizacinis gyvenimas atitraukia jaunąjį žmogų nuo nuklydimo į šunkelius ir duoda jam didžiąją progą išleisti savo trykštančią energiją kūrybiniu saviauklos darbu.

Neorganizacinis jaunasis žmogus

Neturėtų būti nė vieno jauno žmogaus, kuris nepriklausytų kuriai nors pasirinktai gerai organizacijai. Sakydami su dainiumi, kad "jaunos dienos neprotingos, paklydimais gan turtingos", turime pabrėžti, jog jaunojo žmogaus nepriklausymas jokiai organizacijai yra vienas iš didžiųjų jaunystės paklydimų... O jei suaugusieji kliudytų jauniesiems priklausyti patikimai gerai organizacijai, jie juos dvasiškai labai nuskriaustų ir daug kuo jiems pakenktų jų ateities gyvenimui.

Neorganizacinis jaunasis žmogus yra paliktas vienišas, ir jis neturi pajautimo, kad jis yra visuomenei reikalingas. Jis neturi progos užsidegti entuziazmu kilniems idealams, ir jis negali patirti kolektyvinio džiaugsmo, kartu su idėjos draugais bedirbant, besiekiant ir bylamint. Svarbiausia — neorganizacinis jaunasis žmogus, nepriklausydamas jokiai organizacijai, netenka didžiosios, organizacinės lavinimosi ir auklėjimosi mokyklos. Jaunystės laikas jam greitai ir nenaudingai prabėgs. Ir kai jis pradės gyventi subrendėlio gyvenimu, jis pamatys, kaip daug ko jis neteko, savo jaunystės dienose nepriklausydamas jokiai organizacijai. Jis pamatys ir supras, bet bus jau pervėlu atgauti tai, ką jis praleido ir prarado savo jaunose dienose...

AR BUS SUSIRINKIME BRONIUS?

PILYPAS NARUTIS

BRONIAUS STASIUKAIČIO 10-SE ŽUVIMO METINĖSE

Žuvo nuo bombų, kurios turėjo jam laisvę atnešti.

"Pogrindžio grybai"

Tai buvo prieš 20 metų. Apie anuos laikus daugelis vengia kalbėti, kad neprisimintų kai kurių skaudžių žaizdų, bet kalbant apie Bronių, neišvengiamai susiduriame su faktais, kurie liepia: "Arba kalbėk ir apie juos, arba iš viso nekalbėk apie Bronių". Dažnai dabar dairomės lietuvio inteligento tipo, jieškome realių pavyzdžių. Jų mes ateitininkai turime. Vienas iš jų ir buvo Bronius Stasiukaitis, žuvęs jaunas, vos universitetą baigęs, bet sugebėjęs palikti gilų atminimą savo draugų tarpe.

Prie moksleivių ateitininkų Bronius pritapo visa savo siela. Visą laisvalaikį Panevėžio gimnazijoje skyrė ateitininkiškajai veiklai. Ateitininkuose Bronius jieškojo aukštesnių polėkių, nebodamas pavojaus būti išmestu iš gimnazijos už priklausymą tai organizacijai. Tuometinė tautininkų spauda koliojo ateitininkus ir vadino juos "pogrindžio grybais", nes moksleivių ateitininkų organizaciją uždarius, jie veikė slaptai.

Bronius sielojosi kaip ir visi katalikai, kad grynai lietuviška organizacija, be jokių užsienietiškų priemaišų, savo dvasia kilusi iš lietuviškojo sodžiaus gelmių, tuometinės valdžios Lietuvoje buvo uždrausta. Valdančioji partija nepajėgė toleruoti visiškai nepolitinės, katalikiškos pasaulėžiūros jaunimo organizacijos. Tačiau uždraudimas nepalaužė ateitininkų veiklos: "pogrindžio grybai" bujojo.

Kai Panevėžio ateitininkai klausdavo vienas kitą "Ar bus susirinkime Bronius?" — šitas klausimas reikšdavo tą patį, jei filmo mėgėjas paklaustų apie filmą: "Ar šiame filme vaidina Greta Garbo"?. Jei Bronius susirinkimuose dalyvaudavo, reiškia jie būdavo įdomūs.

Bronius nemėgo monotoniškų, negyvų susirinkimų. Susirinkimai, kuriuose tėra atidarymas, protokolo skaitymas, referato skaitymas ir uždarymas, kuriuose ateitininkas išeina toks, koks ir atėjęs, bereikalingai gaišina laiką. Bronius kovojo prieš pasyvų susirinkusiųjų laikymąsi, prieš sustingimą. **Idealiausias susirinkimas — trumpi referatėliai arba paskaitėlės, o ilgos diskusijos.** Bronius norėjo pats būti gyvuoju kataliku, prie to traukė ir savo draugus. Susirinkimuose Bronius nuolat stengdavosi įsijungti žodžiu, sukelti diskusijas, pagyvinti. Ir visai teisingai. Ne referato skaitymo turi būti susirinkimo esmė, o referato aiškinime. Ne Kristaus Evangelijos paskaitymu, bet jos minčių išsiaiškinimu ir praktišku pritaikymu savo rateliui, savo aplinkai, savo sąlygoms ir sau pačiam ugdoma katalikiškoji jėga. Kiekvienas turi asmeniškai pajusti, kaip nuostabiai tinka kiekvienas Kristaus žodis kiekvienam ir visur. Visi, kurie savos dalies į organizaciją neįneša, nepajus tos organizacijos. Jie bus kaip tos pelėdos, kurios ūkčioja naktimis ir nejunta, kad saulė yra, nes kai saulė šviečia, jos užmerkia akis ir miega.

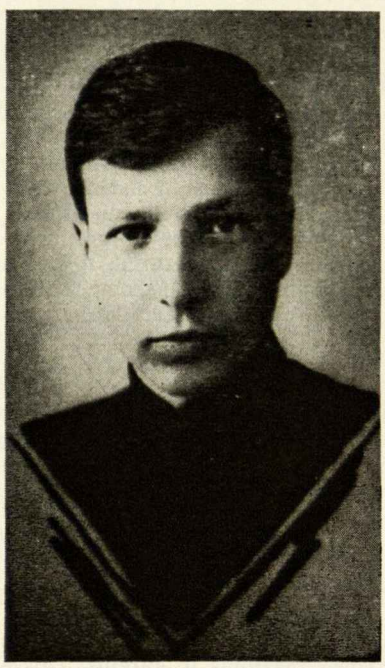

Bronius Stasiukaitis

Bronius yra prirašęs daug referatėlių religinėmis, tautinėmis, organizacinėmis temomis, bet nemažai jis prikūrė susirinkimams ir juokų ir kupletų. Susirinkimui ne vien referatai ir paskaitos: ir eilėraščiai, daina, muzika ir sportas — visokia kūryba atgaivina žmogiškąsias dvasines galias ir kelia į aukštį.

Vyresnėje klasėje būdamas, Bronius vadovavo visam Panevėžio moksleivių at-kų rajonui. Gilus ir prasmingas, kaip ir jo auklėtojas A. A. kun. Alf. Lipniūnas, Bronius puikiai perdavė jaunesniesiems iš lietuviško kaimo atneštą ateitininkišką dvasią ir papročius, juos savu stiliumi gražindamas. Ateitininkų gretos Panevėžio moksleiviuose stiprėjo dvasia ir skaičiumi ir, esant dvasios vadui, lietuviškajam Thotui, kun. Alfai Sušinskui, Panevėžys sudarė vieną iš stambiausių ateitininkiškų vienetų.

Bronius mokėsi labai stropiai, buvo vienas iš geresnių Panevėžio gimnazijos moksleivių. Būdamas vyresnėse klasėse, bendravo su jaunesniaisiais: dažnai padėdavo jaunesniesiems matematikoje ar lotynų kalboje. Ypač reiškėsi oratoriškais sugebėjimais. Lindės Dobilo meno kuopoje, kuri anuo metu reprezentavo Panevėžio gimnaziją, jis buvo vienu iš veikliausiųjų: savo diskusijomis, kritika ir savąja kūryba įnešdavo daug gyvumo. Bronius buvo ir asmenišku pavyzdžiu: dažnai jį matydavome prie Dievo stalo.

Baigęs gimnaziją, jis veržėsi į universitetą: tai buvo nuosekli jo pastangų tąsa. Atvažiavęs pas mus, moksleivius, jau studentas su raudona kepure traukė ir mus: "Sesės ir broliai, laukiu jūsų pasimatant universitete!".

Kolchoze.

Kaune, Vytauto Didžiojo Un-te studijuodamas, Bronius apsigyveno "Kolchoze". Tai buvo prof. Dovydaičio namas. Prof. Dovydaitis visą savo namą išnuomavo u-te studijuojančiam jaunimui. Gauti studentui kur nors Kaune ir dar arti centro kambarį, buvo ne taip jau lengva, o ypač prasidėjus rusų okupacijai. Prof. Dovydaitis persikėlė gyventi į savo ūkį ir šį savo namą, Žaliojo kalno pakraštyje, perleido studentams. Tai buvo gražus praktiškojo, mūsų ateitininkų organizacijos kūrėjo žestas.

Kodėl studentai ėmė šį namą vadinti kolchozu? Sunki materialinė studentų būklė vertė studentus viena su kitu ne tik moraliai, bet ir materialiai glaudžiai bendrauti. Ir matydavau, kaip gyvenąs šitame name studentai visi bendrai kepdavo blynus: vienas turėdavo taukų, kitas miltų, o trečias keptuvą. Dalindavosi ir drabužiais, ir pinigais, ir valgiu. Bendrai ruošdavo šventes ir vakarėlius, kuriuose ne tik pasišokdavo ir padainuodavo, bet visada pasirodydavo ir "Kolchozo" laikraštėlis (rusų okupaci-

jos metu tai būdavo ir pavojinga). Vienas iš stipresnių to laikraštėlio redaktorių būdavo Bronius. Glaudžiai, tiesiog šeimyniškai gyveno šitame name studentai tarpusavyje. O tuo metu rusų okupacijos buvo vedama Lietuvos kolchozinimo propaganda. Vadinasi, pavadinimas kolchozas buvo "modernus". Vieną kartą mestas, tas pavadinimas prie šio dovydaitiškojo namo prigijo, nes atitiko tą metą, kuriame komunistiškoji Rusija gražųjį mūsų kraštą sparčiai skurdino darydama jį kolchozu.

Šito "kolchozo" istorija yra kartu ir Broniaus istorija. Bronius, neklysim sakydami, buvo to studentiškojo "kolchozo" siela. Jis savo asmenybe davė "kolchozui" pavyzdį kaip stropiai ir gerai besimokąs studentas, jis ir nuotaiką palaikydavo, kai kuriuos studentus dėl studijų ir mokslo apleidimo pabardavo: "Kolchoze gali gyventi tik pažangūs studentai!". Tame kolchoze lankėsi ir rusų okupacijos meto NKVD, darydama kratas ir pasiimdama sau studentus "pasišnekėti", ir vokiečių okupacijos meto Gestapo, neaplenkdavo nė Broniaus. Ir vistik, tas kolchozas nebuvo tuščias: kaip toje Kudirkos kūrybos svajonėje — vietoje vienos galvos, tuoj kita išdygdavo... "Kolchozas" davė lietuviams gražios inteligentijos. Mes matome "kolchozininkus" ir tremtyje: dr. Pemkus, dr. Kižys, dr. Reinys, dipl. inž. Račiūnas dr. Dmukauskas ir kiti. Daugelis liko Lietuvoje kentėti toliau okupaciją. Broniaus kambario draugas, dr. Dmukauskas, vilnietis, taurios širdies ir didelių gabumų vyras, žuvo jau tremtyje staiga ir tragiškai, palikdamas jauną žmoną ir sūnų.

Rezistencijoje

Studentija reiškė atviriausią opoziciją tautininkų valdymo metu: studentai dažnai išsiveržda vo iš universiteto į Kauno gatves atviroms masinėms demonstracijoms. Ir raitoji ir pėsčioji policija paleisdavo tada į darbą savo guminius "naganus" studentiškąsias minias besklaidydama ir jų dalį į arešto kalėjimą sukišdama. Po vienos tokios demonstracijos 1938 m. rudenį į arešto kalėjimą papuolė ir Bronius. Kalėjime ir tardyme Bronius nepamesdavo geros nuotaikos, didvyriškai atlaikydavo moralinę ir fizinę prievartą. Ir iš to arešto išėjo garbindamas studentes gajokes, kad jos už grotų sėdinčiųjų neužmiršo, atnešdamos jiems sviestainių.

Okupacijos metu Bronius nesiribojo vien tik "kolchozu." Rusų okupacijos metu Bronius aktyviai įsijungia į slaptąją antikomunistinę rezistenciją. 1941 birželio 23 d. sukilimas randa jį dirbantį Aktyvistų Štabe. Jis veda LAF propagandos skyrių. Dirbo aktyviai iki pat LAF uždarymo. Vokiečiams LAFą uždarius, jis pereina į slaptąją antinacinę rezistenciją. "Lietuvių Fronto" pavadinimas yra kilęs iš to ratelio, prie kurio priklausė ir Bronius Stasiukaitis. Jis dalyvauja prie atspausdinimo pirmojo "Lietuvių Fronto" numerio ir pogrindžio "Į Laisvę". Dėl "Lietuvių Fronto" biuletenio Bronius buvo Gestapo 1942 gegužės mėnesį areštuotas. Broniui pasisekė Gestapą labai gudriu būdu apgauti, ir Gestapas, palaikęs Bronių mėnesį Kauno kalėjime (savo rūsiuose), paleido, "dėl atsargos" uždėdamas jam naminį areštą: tai reiškė, kad neleidžiama iš Kauno išvykti ir kas pirmadienį reikia Gestape registruotis.

Studijose

Medicinos mokslus baigė labai gerai, ir u-to profesūra jojo mediciniškais sugebėjimais buvo labai patenkinta ir džiaugėsi. Kartą teko pasikalbėti su Broniumi jo gyvenimiškų tikslų ir siekimų klausimais. Man buvo įdomu išgirsti, kad medicina nebuvo jam aukščiausias gyvenimo tikslas ir širdies troškimas. Baigęs mediciną, jis norįs būtinai dar pastudijuoti žurnalistiką, nes jis juntąs, kad plunksnos darbas jo širdžiai yra labiau artimas, negu grynai mediciniškas. Jis mediciną siekęs baigti tam, kad turėtų realią pragyvenimo galimybę, kad būtų ekonomiškai nuo kitų nepriklausomas; be to, medicina įgalinanti prieiti labiau prie žmonių. Plunksnos darbuotojui, anot jo, viena iš svarbesnių būtenybių esanti — būti nepriklausomu savo plunksnos darbais nuo materialinių ir ekonominių prievartų, kurios laužo rašytojus ir kūrėjus. Laisvė esanti pirmoji sąlyga kiekvienam žurnalistui, rašytojui. Jis nujaučiąs, kad ateinančiuose laikuose ypač tų prievartų būsią. "Medicina yra man tik įžanga į tikrąjį mano širdies darbą — laisvą, žurnalistinį, plunksnos darbą, einant ateitinin kiškuoju keliu," — tai buvo Broniaus svajonė ir norai.

Bombos

Dėja, Dievulis panorėjo visai kitaip. Bronius, traukdamasis su savo lietuviškų dalinių tautiečiais nuo rusų fronto ir naujos okupacijos, būdamas to dalinio daktaru, žuvo nuo bombos. Jo giminaitė, mok. S. Daukienė, rašo tokias apie jį paskutiniąsias žinutes:

"Jis buvo pasitraukęs su lietuvių daliniu ir apsistojęs Stettin, Pomeranijoje. Apie jo tragišką mirtį sužinojom visai pripuolamai, iš vieno lietuvio kareivio. Labai gaila, bet tikslios žuvimo datos nežinau; tai turėjo būti apie rugpiūčio pabaigą, man atrodo, rugpiūčio 23 d. A. A. Bronius žuvo per antrąjį didesnį bombardavimą. Kada buvo paskelbtas aliarmas, jį pažadino draugai, bet jis nenorėjo keltis. Bet, kada prasidėjo smarkus bombardavimas, o jis gulėjo mediniame barake, atsikėlęs bėgo skersai sporto aikštelę į slėptuvę; takas ėjo pro garažą; kaip tik tuo momentu krito vienintelė bomba į garažą, ir iš garažo buvo ištrenktas pabūklas su ratais, tarp kurio ratų rado čia Bronių oro srovės įsuktą. A. A. Bronius yra palaidotas Stettino didžiose kapinėse, karių skyriuje, visai naujame kvartale, antroje eilėje, 10-tas kapas, kartu su vokiečiais kariais. A. A. Bronius buvo vienintelis žuvęs visose kareivinėse per šį bombardavimą."

Bronius nebijojo tų, iš vakarų pusės lėktuvais nešamų bombų, jis tikėjo, kad tos bombos sugriaus visas diktatūras, išvaduos jo kraštą, atneš laisvę Lietuvai ir jam. Jis tų bombų ir laukė, nes norėjo laisvės, kurią atgauti mes lietuviai patys esame per silpni. Dėja, tos bombos tą kartą pakirto tik jo, Broniaus, gyvybę, atimdamos ir mums ateitininkams jauną, stiprią asmenybę, bet neatnešė nei kraštui, nei lietuviams laisvės. Bombos atėmė mums Bronių pačiame žmogiškojo žiedo išsiskleidime. Tačiau ir nuskintas šis žiedas nenuvyto. Kiekvienam ateitininkui jis liko šviesiu pavyzdžiu ateitininkiškoje veikloje ir laisvės siekti skatinančiu simboliu.

Juo gilesnis ir nuoširdesnis sielų bendravimas, juo daugiau jis atsisako ženklų. Tikra draugystė nereikalinga daug ženklų.

O. Spengler

VYTAUTAS MAČERNIS

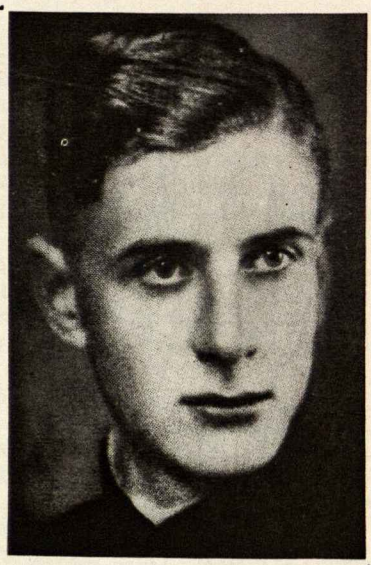

N A K T I E !

ATEIK, *Naktie, ir būki mano mylima,*
Ateik pečius apskleidusi tamsiais plaukais.
Palikę vienu du pasaulyje, tada
Žavingomis svajonėmis galėsim žaist.

Pasekdamas tavos širdies plakimą lėtą,
Aš savo liūdesį neramų surimuosiu
Ir, skęsdamas gelmėj tavų akių žvaigždėtų,
Skaitysiu knygą ateities nežinomosios.

Ir tavo mirtinu grožiu apsisvaiginęs,
Klausydamas erdvių simfoninės lopšinės,
Užmigsiu lyg ant sužieduotinės krūtinės.

Ateik, naktie, ir būki mano mylima!
Ateik lengvu žingsniu, ritminga eisena,
Slaptų vestuvių guolin meilę nešdama.

1943. XI. 21.

P O E T A S

ATEINA *Jis! Uždekite šviesas!*
Tegu ugny paskęsta rūmų salės!
Tegu dainas beprotiškai linksmas
Mergaitės kaip svajonės nerealios

Dainuoja dyvinai aukštais balsais
Apie menus, jų riterius žavingus,
Kurie praėję žingsniais išdidžiais
Kolosais jūsų atminty sustingo!

Ateina Jis, vienintelis Karalius:
Jo akyse regėti dideli sapnai
Ir ateities pasaulio formos idealios.

Mergaitės savo kūnais puoškite jam taką,
Nuo žvilgsnio jo pamišę sukitės linksmai,
Nes Jo širdis šiandien už milijardus plaka . . .

1943. XII. 19.

B Ū K, G Y V E N I M E

BŪK, *gyvenime, man neteisingas,*
Būk versmė patyrimų karčių
Ir sunkių pralaimėjimų ringas,
Iš kurio grįžčiau pilnas žaizdų,—

Bet būk didelis ir vienkartinis,
Pažymėtas didžiųjų kančių;
Skausmo platumos — mano tėvynė,
Jas išplėsk begalybėn, meldžiu.

Sukūry nuolatinės kovos
Niekada palankiai nešypsoki
Ir nuo laimės laikyki atokiai.

Man neduoki draugų, mylimos,
Švelnumu jie mane pražudys!
Mirsiu aš, mirs kovos troškulys!

1944. II. 10.

I L G E S I O G Ė L Ė

Ruduo. Jau ilgesio gėlė
Auksiniais lapų tonais žydi,
Kaip paskutinis vasaros sudie
Prieš atsisveikinimą didį . . .

O melsvuma dangaus švelni,
Liūdna kaip Dieviškasis niekas,
Neradusioj kažko širdy
Kaip atminimas lieka . . .

Dabar kiekvienas daiktas
Nurodo begalinį . . .
Kūrybos metas baigtas,

Lengviau pulsuoja jau visi šaltiniai,
Tik žydi ilgesio gėlė
Ir vėjas dvelkia kvepiančiu sudie . . .

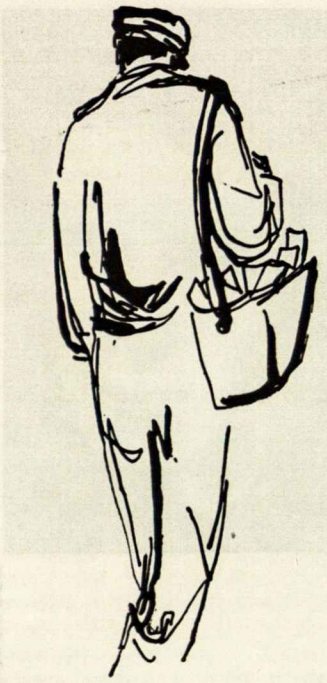

Laiškai

BIRUTĖ EMPAKERYTĖ

GULI jie krūvelėje. Seni, pageltę laiškai. Laikas apdengė juos dulkėmis. Tokie suvargę, rodos, susitraukę, kad tik mažiau vietos užimtų rašomojo stalo stalčiuje.

Ir niekas jų neatvertė, neperskaitė per tuos kelerius metus. Niekas nežinojo, kad kartais galima ir laiškų neskaityti, puikiai prisimenant jų autorių. Kai kurie iš jų atplėšti ir permesti akimis per tiesiai išsidėsčiusias eilutes. Mėginti skaityti. Tačiau yra vienas, iš visos jų krūvelės, kuris guli neatplėštas. Ir dabar paėmęs laiškanešys pasakytų, jog nesurastas adresatas, ir laiškas turi būti grąžinamas siuntėjui. Juk dažnai gali būti žmogus tokia pačia pavarde ir vardu, kaip ant laiško užrašyta, tačiau nebūti žmogumi, kurio jieško autorius.

Šį vasaros vakarą atidarau praeities užskleistas duris. Laikc dulkėmis apibirę dienos. Mėginu dulkes pamažu nubraukti. Jų tiek daug.

Paimu vieną laišką. Pasižiūriu į datą ir ilgai jį laikau rankoje išsigandusi. Dievulėliau mano, kaip šuoliais nulėkė tiek daug dienų... tiek metų... Kodėl gi neskaičiau laiko bėgimo? Juk tiek kartų plėšiau kalendorių ir nežinojau, kad daugiau tų nudrėkstų lapų niekuomet nebebus.

Bijau skaityti. Visa sena, visa praėję, — raminu save. Istorija ne visuomet kartojasi, o vieno žmogaus istorijos kartojimusi iš viso netikiu.

Atsisėdu prie stalo ir žiūriu pro langą. Keista, tiek kartų čia stebėjau besileidžiančią saulę, kartais ir nuimančią rasą nuo medžių lapų, tačiau kiek daug, kiek daug dar nepastebėjau. O gal tik šiandien visa kitaip atrodo. Nežinau.

Pabirusios mintys praskrenda tartum kregždės. Pažvelgiu vėl į laišką, į seniai rašytą laišką ir niekaip negaliu suprasti, kodėl noriu skaityti. Juk visi tie žodžiai buvo skirti anai dienai. Dabar man nepriklauso. Dabar jau nebėra tokio žmogaus, kuriam tie laiškai rašyti. Laikas nusineša visa. Laikas kartais taip pakeičia, jog patys save vos begalime pažinti.

Visi šie laiškai parašyti vieno autoriaus. Jį laikas nusinešė drauge su dienomis. Tik dabar, atvėrusi plačiai tas praeities duris, aiškiai visa matau. Iš pageltusio popieriaus lapo iškyla veidas, ir akys šypsosi. Žiūriu nustebusi. Akys žvelgia į mane, ir tam žvilgsny išskaitau žodžius: "Ar gi pamiršai? Taip greitai." Tą laišką greitai įdedu į voką ir pakišu po apačia visų laiškų. Ne, šio vieno tikrai neskaitysiu.

Prieš mano akis stovi kitas. Visai neatplėštas ir niekeno neskaitytas. Tiek metų jis išgulėjo nežinomas, ar gi dabar turėčiau tą paslaptį išaiškinti? Ne, ne..., — sakau pati sau. Jaučiu, kas ten gali būti parašyta. Ne, geriau nežinoti to, ko nenori. Bet gal, gal ne tai parašyta, ką aš manau? Gal visai kas kita. Juk taip dažnai galima suklysti.

Panašios mintys mane persekioja. Mėginu jas nuvaryti. Dabar vis tiek dienų negalėčiau pakeisti. Laikas nusinešė jas. Tačiau žinoti juk galima, — rodos, sako man kas.

Susimąstau. Keleri metai prabėgo. Keleri metai mėginime pamiršti. Tačiau liga greit ir visai neprašyta ateina, bet išeiti nenori. Ar gi čia kitaip?

Ir tuomet buvo vasara, kai laiškanešys man atnešė šį laišką. Ir tuomet už lango žydėjo raudonos rožės. Ir anuomet gailėjau nužydėjusių alyvų. Visa kaip šiandien, tik metai ne tie, tik diena kita.

Ir tuomet padėjau tą laišką čia. Neatplėšiau ir neskaičiau. Bijojau. Bijojau, kad nesudužtų mano džiaugsmas. Bijojau, kad šis vienas mažutis laiškas nesugriautų mano laimės. Galvojau, ak, daug galvojau apie jį. Atplėšti nedrįsau. Kiekvieną prieš tai atėjusį laišką permesdavau akimis. Pamažu skaityti nenorėjau, nes bijojau kitaip suprasianti ten parašytus žodžius. Gėles greitai šalna pakanda, tačiau užėjusi saulė negali jų atgaivinti — palieka pageltę lapai.

Dienos lėkė viesulu. Nespėjau net apsidairyti. Sutikau naujus žmones, o anie kažkur pasitraukė iš mano akiračio. Pasitraukė su jais ir šio laiško autorius. Buvo visa nauja. Tik tai ilgesyje ateidavo anos dienos retkarčiais aplankyti mane. Nevariau jų. Pati norėjau, kad jos užtemdytų dabartį.

Nauji laiškai skrido. Skaičiau juos visus iš eilės. Skaičiau drasiai ir nedrebėjau. Jų nei vieno dabar neturiu. Visi virto pelenais. O daug, daug ten buvo prirašyta. Daug gražiausių, žmonėms žinomų žodžių. Pelenus nupūtė vėjas, o su jais ir parašytus žodžius.

Tik šie paliko. Gal pamiršti, dažnai klausiu save? Bet ne. Ne visa galima pamiršti.

Saulė leidžiasi, o aš vis tebesėdžiu. Paskutinis spindulys apšviečia šį vakarą ir bėga iš kambarėlio. Jis

nepalieka ilgam, nes ir jam nereikalingos vienišos dienos.

Paimu laišką į rankas. Taip, čia turi būti parašyti žodžiai, kurių labiausia bijojau. Parašyti žmogaus, kuris buvo iš visų brangiausias. Anie laiškai jau rodė kažkokią audrą užeisiant. O šis... Dažnai galima tiek daug jausti ir tik vėliau įsitikinti, kad buvai teisus galvojime. Ar gi žodžiai būtini mintims išreikšti? Juk negalinčius kalbėti mes vis tiek suprantame. O audra neateina vienu momentu visu savo baisumu, bet pamažu, iš kažkur atkeliauja.

Naktis ateina. Už lango, švelnutis vėjelis tyliai glosto nukarusias gluosnio šakas, tartum dideles skaras, nuleistas žemėn. Žaidžia ir skrenda tolyn.

Norėčiau pasikelti ir eiti kur iš čia, pasižiūrėti, kaip prieblanda gaubia žemę, tačiau negaliu. Kažkas laiko mane. Gal tai ta praėjusioji diena.

— Reikia skubėti, — sakau pati sau, — nes tuoj bus tamsa, ir nieko negalėsiu išskaityti. Raidės virs juodais taškais. Kitą dieną kažin ar galėsiu prisiversti skaityti. Gal tik šį vakarą smalsumas aplankė mane.

Atplėšiu laišką ir lūkuriuoju, neskaitau. Žinau, šiuos keleris metus mėginau sapnuoti atvertomis akimis, mėginau svajoti apie laimę, kuri buvo kažkada aplankiusi mane. Kažkada labai seniai, seniai ir pradingusi. Po to dienos slinko viena į kitą panašios, visos pilkos. Šis laiškas turėjo man pasakyti, turėjo prikelti iš to sapno. Ten turi būti parašyta, kad laimės mes niekuomet nestatėme, ir tai buvo tik mano vienos įsivaizdavimas. To ir nenorėjau žinoti. Norėjau geriau skęsti per tuos metus svajonėje, dingti kažkur iš realios kasdienybės. Taip laukiau kelerius metus. Po šio laiško daugiau neatkeliavo ta pačia ranka rašytų laiškų. Aš jo neatplėšiau ir negalėjau parašyti atsakymo. Ar gi galėjau pasakyti žmogui, kad neskaitau jo laiškų?

Taip praėjo penkeri metai. Ir dabar pro šiuos laiškus regiu praeities dienas ir jomis gyvenu. Tačiau noriu, kad tai būtų paskutinis kartas, paskutinis vakaras. Noriu baigti šią istoriją ir todėl paimu ir išvynioju nedidelį laišką. Jis turi patvirtinti mano nujautimą.

Akimis permetu kelis sakinius, ir to pakanka. Daugiau neskaitau ir niekuomet neskaitysiu. Taip, žmonės dažnai apsirinka! Apsirikdami jie paleidžia savąją laimę iš rankų, ir ta sudūžta. Po to mėgina gaudyti. Tačiau ar gi žmogus gali pagauti rankomis paukštį plačioje erdvėje?

Toliau neskaitau. Savąją laimę paleidau iš rankų. Norėčiau sugauti, norėčiau pavyti ir sulaikyti tartum peteliškę už sparnelių, bet nieko daugiau nematau.

Sėdžiu prie rašomojo stalo, laikau vieną atplėštą ir pradėtą skaityti laišką, ir žiūriu į kitus. Jie guli krūvelėje perrišti baltu kaspinėliu. Krūvelė pageltusių, senų laiškų...

MERGAITĖS PAŠAUKIMAS

VIKTORAS GIDŽIŪNAS, O. F. M.

Moters prasmė žemėje

Dievas, sutvėręs dangų ir žemę, atskyręs šviesą nuo tamsos, pamatė, kad tai buvo gera. Dievo įsakymu žemė pasipuošė žaluma, išdygo žolė, išaugo medžiai ir visa gamta apsikaišė pirmaisiais žiedais, ir tai buvo labai gera ir gražu. Sutvėrė Dievas gyvulius, žvėris ir paukščius, — ir visa tai buvo gera ir gražu. Pagaliau jis sutvėrė Adomą, kad jis būtų jo tvarinių valdovas ir pavadintų juos vardais.

Visa, ką Dievas sutvėrė, buvo gera ir gražu. Adomas tai matė, bet jis kažko ilgėjosi. Geri Dievo tvariniai ir gamtos grožis jo nepatenkino. Pirmojo vyro širdis troško kitokio gėrio ir grožio. Ji norėjo būti suprasta. Ji ilgėjosi meilės. "Negera žmogui būti vienam", — tarė Dievas, kai Adomas liūdnas vaikščiojo rojuje. Tada pirmajam vyrui jis davė pirmąją mergaitę. Ši mergaitė turėjo būti nuostabi. Ji turėjo būti geresnė, gražesnė ir meilesnė už visus tvarinius, nes tik ji viena sužavėjo ir patenkino vyro širdį.

Ir iš tikrųjų, mergaitės **grožis, gerumas** ir **meilė** taip galingai patraukia vyro širdį, kad jis, kaip Šv. Raštas sako: "Palieka savo tėvą, motiną ir glaudžiasi prie savo žmonos". Dievo tvarka meilė veda prie susijungimo, o susijungimas pagimdo meilės vaisių. Tai įvyksta dėl to, kad Dievas nenorėjo kiekvieno žmogaus kurti atskirai, bet jis įdiegė jiems vienas kito troškimą ir, laimindamas pirmąją jaunavedžių porą, tarė: 'Veiskitės ir dauginkitės ir pripildykite žemę". Vadinasi, anų pirmųjų jungtuvių metu Dievas vyrui ir moteriai suteikė kūriamąją galią, ar geriau — padarė juos savo kūriamųjų žmonių dalininkais ta prasme, kad jis vyro ir moters pradėtame meilės vaisiuje įkvėpia gyvybės dvasią.

Šis Dievo įsakymas ypatingai paliečia moterį, kuri savyje pradeda naują žmogų ir pagimdžiusi auklėja Dievo tarną ir valstybės pilietį. Štai dėl ko Adomas vienas liūdėjo laimės rojuje, nes jis Dievo sukurtoje kūrinijoje nerado moters, kuri jį padarytų ateities žmonijos tėvu. **Iš čia išplaukia moters prasmė pasaulyje, iš čia iškyla moters pašaukimo didybė ir josios pareigų kilnumas.**

Mergaitės grožis

Adomas ilgėjosi aukštesnio grožio, negu jis matė jį besieliuose tvariniuose, dėl to Dievas jam davė visų tvarinių grožio karalienę — mergaitę. Čia ir glūdi ta paslaptis, kad kiekvienas jaunuolis trokšta gražios mergaitės, o mergaitė savo grožiu stengiasi jį sužavėti.

Žmogus, kaip Dievo kūrinys ir paveikslas, savo kūnu yra gražiausias kūrinys. Svarbiausias veiksnys, kuris jį daro tokį nepaprastai gražų, yra jo siela. Ji ne tik gyvena kūne, bet taip pat daro įtakos laikymuisi, judėsiams, o ypatingai veido išraiškai. Neveltui ir yra sakoma, kad kiekvienas žmogus yra savo išvaizdos dalininkas. Iš tikrųjų, kiek orumo ir jėgos, kiek nekaltumo trykšta iš kilnaus žmogaus veido, o kaip baisiai iškreipia žmogaus veido bruožus pikti pogeidžiai. Kai kurių žmonių kalboje ir juoke galima išskaityti jų niekšiškumą ir paviršutiniškumą.

Mergaitę patrauklia padaro tik kilnios sielos atspindys, o ne paviršutiniškumas ir veido bruožai. Yra mergaičių, kurios veido grožiu nepasižymi, bet jos savo dvasios kilnumu nukonkuruoja gražuoles. Kilnios dvasios mergaitei netrūksta grakštumo ir nėra reikalo jieškoti kažkokių papuošalų, kurie padarytų ją žavinga ir miela.

Tiesa, drabužis puošia kūną ir iškelia visą jo grožį, kuris glūdi veide ir liemeningume. Čia kaip tik ir pasireiškia mergaitės noras patikti. Ji nesigaili didžiausio triūso, kad tik padarytų save kiek galint įdomesne, žavesne. Kol ji gražiai ir padoriai puošiasi, negalima jos smerkti. Pavojus grėsia tik tada, kada noras puoštis tampa aistra, kuri apvaldo visą mergaitės minčių pasaulį.

Prof. Forel sako, kad mergaitės puošiasi ne tik norėdamos iškelti savo lyties grožį ar patikti berniukams, bet ir trokšdamos būti prašmatnesnės už kitas. Šia mergaičių silpnybe pasinaudoja gudrūs prekybininkai. Jie sugalvoja visokių pakaitalų ir, juos platindami, reklamomis užpila laikraščius, radiją ir televiziją. Ir labai gaila, kad dažnai tokiomis prekybininkų priemonėmis mergaitės suteršia natūralų savo grožį.

Juo daugiau rūpinamasi išoriniais dalykais, juo labiau apleidžiamas vidujinis gyvenimas. Ypatingai gražios išvaizdos mergaitės turi dažniausiai šaltą ir kietą širdį. Kadangi jos nori savo išoriniu grožiu patikti kitiems, tai visai nebemato reikalo puošti save kitomis kilniomis ypatybėmis. Jei giliau pažvelgsime į minčių pasaulį tų mergaičių, kurių svarbiausias tikslas kelti savo išorinį grožį, tai pamatysime, kad jos beveik nieko nesupranta apie jose gyvenančią sielą. Tiesa, didelė Dievo dovana išorinis grožis, bet nėra verta dėl jo pamiršti dvasinio grožio, kurio labiausia troško moteryje rasti Adomas ir kurio dabar labai ieško mergaitėje kilnios dvasios jaunuoliai.

Mergaitės gerumas

Sukurtieji Dievo tvariniai nesužavėjo pirmojo vyro širdies. Jis troško švelnaus moteriško gerumo. Dievas, tai matydamas, sutvėrė jam moterį, kuri būdama gera ir norėdama mylėti ir būti mylima visa savo prigimtimi jam atsidavė, ir šis dvasinis moters gerumas Adomą padarė laimingu.

Ir mūsų laikais reikia šitokio moteriško gerumo. Juk mūsų dienose tiek daug skausmo ir tiek maža džiaugsmo; daug liūdėsio ir tamsių dienų, o maža skaidrios pavasario šviesos ir nekalto kūdikiško kryksmavimo. Kas atsitiktų, jei žemėje nebūtų moters, kuri, pati kentėdama ir aukodamasi, kitus daro laimingus. Neveltui yra sakoma, kad visus žemės vargus ir žmonijos skausmus galinčios sušvelninti kilniadvasės moterys.

Mergaitė tam yra Dievo sutverta, kad neštų žmonijai laimę. Savo prigimtyje yra laimės nešėja. Jei mergaitės ruošiasi moterystei, tai ji turi atsiminti, kad šeimos laimė priklausys nuo jos pačios sugebėjimo būti gera ir mokančia atlikti savo pašaukimo pareigas, kurių pirmoji — pavergti savo vyro širdį gerumu.

Mergaitė turi žinoti, kad nuo moters gerumo ar blogumo priklauso visos žmonijos gyvenimas ir josios likimas. Neveltui yra sakoma: kokios mergaitės, tokie jaunuoliai; kokios žmonos, tokie vyrai, tokia tauta, kokios jos moterys. Visų laikų dorovės lygis irgi yra mergaičių ir moterų rankose. Juk ir šeimų laimę ar tragediją didžia dalimi nulemia pačios moterys. Jei šiandieną, gyvename dorinio puolimo laikus, tai yra atsitikę ir dėl to, kad tikrojo gėrio ir **grožio** nešėja — moteris — yra puolusi.

Mergaitės meilė ir motiniškumas

Moters pašaukimas gražiausiai prasiskleidžia motiniškume, mokančiame taip karštai kentėti ir aukotis. Tai yra **tikroji meilė**, apie kurią Chomisso taip gražiai sako: "Ak, argi ne skausmais meilė gyvena, ir ar ne iš meilės gyvenimas".

Mergaitė iš prigimties yra linkusi į motinystę. Ji jaučiasi laiminga, galėdama vaidinti motiną, dirbdama namų ruošos darbus, o žaidimuose su lėle galima pastebėti visos tos ypatybės, kurios jai, būsimajai motinai, bus ypač reikalingos.

Kūrėjas savo išmintingu rūpestingumu suteikė žmogui vienos lyties trauką į kitą. Ši trauka yra trejopa: 1. **dvasinė**, arba noras mylėti ir būti mylimam; 2. **kūninė**, arba noras patenkinti jo polinkius, ir 3. **žmogaus giminės išlaikymo**, arba noras turėti palikuonių.

Dvasinis mergaitės patraukimas yra daug didesnis, negu vyro. Ji ilgisi drąsaus, tvirto, didelių užsimojimų vyro, prie kurio galėtų ramiai prisiglausti, kurio prieglobstyje pasijustų saugi. Ypatingai jai rūpi, kad ji būtų vyro mylima ir gerbiama.

Taip pat ir vyras turi dvasinį patraukimą. Jis ilgisi gyvenimo draugės, kuri savo jautria, malonia, džiuginančia asmenybe pagražintų jo gyvenimą, jį suprastų, sunkiose valandose stiprintų ir paguostų.

Motiniškumo dėka mergaitėje giliai prasiveržia noras auginti kūdikį. Moteris tik tada jaučiasi laiminga, kai turi laimės parodyti savo motininškumą.

Jeigu mergaitė pajunta linkimą prie jaunuolio, jeigu ji laiminga jaučiasi, galėdama jį savu vadinti, jeigu jos širdis prisipildo džiaugsmo ir ji mano, kad savo laimei padidinti nieko daugiau nebereikalinga, tai ji turi suprasti, kad visa tai yra duota ne jos vienos naudai, bet ir tam, kad ji, šaukiama moterystėn, taptų motina, kurios **pirmaeilis tikslas** pagal Dievo valią ir Bažnyčios mokslą, **yra gimdyti ir auklėti vaikus.**

Kad mergaitė ištekėjusi norėtų būti motina, ji turi būti subrendusi, savo jaunystės blogam neišnaudojusi ir ištekėjusi už mylimo vyro. Iš to išplaukia, kad nesubrendusi mergaitė neturi tekėti. Ji niekuomet neturi tekėti už nemylimo vyro, prie kurio netraukia karšta meilė. Ji neturi tekėti nei tėvų verčiama, nei norėdama užtikrinti savo ateitį, nei geisdama tapti turtinga, visų gerbiama ponia, nes, dėl šių motyvų ištekėjusi, ji nebus laiminga ir sugriaus savo prigimties troškimus.

Be meilės ištekėjusi, ji neturės prie savo vyro dvasinio patraukimo, nes ji, jo nemylėdama, nenorės, kad ir jis ją mylėtų. Dvasiniai jo nemylėdama, neturės nė kūniško prie jo patraukimo. Ji nenorės su nemylimu vyru turėti vaikų ir taip neatliks pagrindinio moterystės tikslo.

Ji bus nelaiminga, nors ir turte skendėtų. Pati sugriovus savo džiaugsmą, ilgėsis nepergyventos meilės ir motiniškumo. Ji meilės ieškoti išeis už šeimos ribų į klaidžius kelius.

Mergaitė taip pat turi žinoti, kad moterystė yra Dievo įkurta, Kristaus pakelta sakramentu, Bažnyčios pašvęsta ir yra nesuardoma. Tą moterystės nesuardomumą patvirtina Šv. Raštas: "Ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria". Dievo įkurtos moterystės jokia pasaulinė valdžia neturi teisės kitaip tvarkyti, dėl to išsiskyrimai ir naujos gyvanašlių santuokos valdžios įstaigose nėra jokia moterystė, o tik moterystės gėda, — konkubinatas. Toks gyvenimas yra nuolatinė nuodėmė.

Katalikė, tikinti mergaitė neturėtų tekėti ir už netikinčio ar kitos tikybos jaunuolio, nes čia jai ir jos vaikams grėsia pavojus prarasti tikėjimą. Jei jaunuolis sutinka jai ir vaikų auklėjimui pagal Katalikų Bažnyčios mokslą duoti pilną laisvę, tokia moterystė yra galima, bet pavojinga ir nepatartina. Lietuvė mergaitė, žinodama savo kaip moters ir būsimosios motinos pareigas savo tautai, neturi tekėti ir už svetimtaučio jaunuolio.

STUDENTAI ATEITININKAI KAUNE

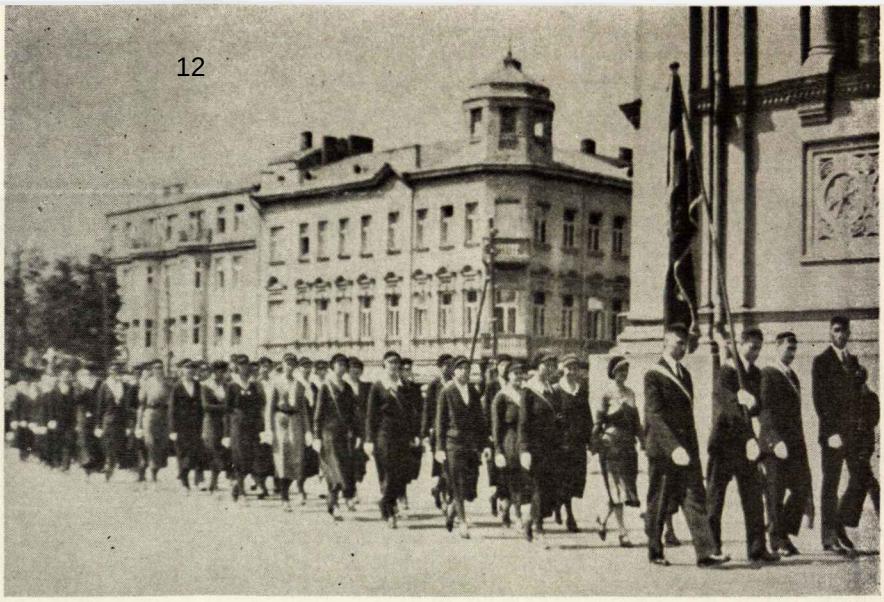

Gajos korporacija žygiuoja Laisvės Alėja studentų eisenoje 1932 m. pavasarį.

1922 m. vasario 16 įkūrus Lietuvos Universitetą Kaune, tuoj pradėjo steigtis studentiškos organizacijos. Pirmoji tokia buvo studentų savišalpos draugija, užsiregistravusi universitete 1922. V. 18. (Savo veiklą ji likvidavo 1926 m.) Tuoj pat, 1922. V. 24, įsiregistravo studentų ateitininkų draugovė. Visos kitos universiteto organizacijos pradėjo kurtis vėliau, taip ateitininkai buvo vieni pirmųjų lietuviškos studentijos organizatorių.

Ateitininkų skaičiui augant, draugovė savo veikimą pradėjo diferencijuoti. Iš pradžių įsikūrė per dešimt sekcijų (abstinentų, visuomenininkų, eucharistininkų, folkorininkų, filosofijos - gamtos mokslų ir kit.), kurių dalis greit išaugo į visai savarankius vienetus: korporacijas ir draugoves. Baigiantis universiteto pirmajam dešimtmečiui (1932 m.), Ateitininkų Sąjungai priklausė vienuolika autentiškai veikiančių vienetų:

1. Pedagogų Draugovė Humanitas. Jos tikslas buvo jungti į organizuotą vienetą besirengiančius pedagoginiam darbui ir padėti tapti savo srities gerais specialistais. Iki 1930 m. Humanitas buvo daugiau bendro pobūdžio organizacija ir vadinosi Ateitininkų Draugovės (įsikūrusios 1922. V. 24) vardu. Jos šūkis: Duc in altum!

2. Abstinentų Korporacija kaip visai savarankus studentų ateitininkų vienetas pradėjo veikti 1926 lapkričio mėn. Įsiregistravo 1927. I. 20. Registracijos metu turėjo 26 narius. Korporacijos tikslas buvo: sudaryti nariams geriausias pilnutinio ugdymo sąlygas ir skleisti abstinencijos idėją Lietuvos studentijoje ir visuomenėje. Šūkis — Per santūrą į dorą. Korporacija daug padėjo L. K. Blaivybės Draugijai, dirbo priešalkoholinės spaudos srityje, išleido du storus numerius "Santūros" žurnalo ir apsakymėlių rinkinį "Gyvenimo pinklėse", išvertė ir parašė keliolika priešalkoholinių brošiūrų. Palaikė glaudžius santykius su kitų tautų studentais užsienyje, dalyvavo Pabaltijo studentų abstinentų konferencijose ir šiaurės valstybių stud. abstinentų konferencijoje Helsinkyje.

3. Giedros Draugovė įsikūrė 1926 m. spalio 13 d. Įsiregistravo universitete 1927. IV. 7 su 54 nariais. Jos šūkis — Į kalnus, į viršūnes! Draugovė buvo pasiskirsčiusi į kelis būrelius: visuomenininkių pedagogių, labdaros darbų, šeimotyros, pritaikomojo meno, literačių (pasivadinusi "Trylikos" grandine) ir kit. Giedrininkės nemaža dirbo moterų organizacijose. Jų iniciatyva, prisidėjus ir kitoms ateitininkėms, 1930 m. gruodžio 7 d. Kaune buvo surengtas pirmas moterų literatūros vakaras.

4. Kęstučio Korporacija įsikūrė 1926. X. 13, įsiregistravo universitete 1927. II. 24 su 40 narių. Tikslas— bendromis jėgomis rengtis pozityviam visuomenės darbui. Šūkis — Fortiter Constanter! Sambūrio įstatai pabrėžė, kad visi korporantai turi priklausyti Šaulių ir Vilniui Vaduoti sąjungoms.

5. Meno Draugija Šatrija įsikūrė 1926. XI. 7, įsiregistravo universitete 1927. III. 10 su 42 nariais. Būrė draugijon menininkus kūrėjus ir meno mėgėjus. Draugijos šūkis — Menas grožiui, grožis tobulumui! Nariai aktyviai dalyvavo bendrame lietuvių literatūros gyvenime, išaugino visą eilę rašytojų.

6. Vytauto Klubas įsikūrė 1926. XI. 21, įsiregistravo universitete 1927. II. 24 su 40 narių. Tai buvo studentų visuomenininkų sambūris. Klubo nariai studijavo visuomeninius klausimus ir aktyviai dalyvavo daugelio katalikiškų organizacijų veikime.

7. Birutės Draugovė įsikūrė 1928. II. 29, įsiregistravo tų pačių metų balandžio 19 su 31 nare. Specialusis tikslas — rengimasis aktyviai moters kovai dėl krikščioniškųjų idealų šeimoje ir visuomenėje. Šūkis — Fides, Spes, Caritas! Draugovė veikė pasiskirsčiusi į būrelius. Birutininkės daug dirbo Liet. Kat. Moterų Draugijoje, Pavasario Sąjungoje ir Angelaičiuose. Draugija surengė 1929 m. XX amžiaus šeimos teismą, o 1930 Birutės ir šv. Monikos iškilmingus minėjimus.

8. Medikų Korp. Gaja įsikūrė 1928. III. 21, įsiregistravo tais pačiais metais su 104 nariais. Tai buvo profesinė korporacija, bet daug vietos skyrė ir visuomeniniam darbui. Turėjo net atskirus vyrų ir mergaičių visuomenininkų būrelius.

Tai tokios yra mergaitės pareigos, išplaukiančios iš josios meilės ir motiniškumo. Jei ji nori būti laiminga ir atlikti jai Dievo patikėtąją misiją, ji negali lengvai į jas ranka numoti, bet turi į jas gilintis, kad sau pačiai ir kitiems nesugriautų žemiškojo ir amžinojo gyvenimo laimės.

* * *

Pirmoji moteris pradžioje nebuvo tokia gera ir tokia kilni, kad Adomas, ją mylėdamas, jautėsi laimingas ir visiškai jai atsidavė. Ji, tačiau, savo gerumą prarado per neapsižiūrėjimą, per vylingojo žalčio apgaulę. Ji, kuri buvo geriausia ir gražiausia iš visų tvarinių, papildžiusi nuodėmę, įvedė į ją ir visa širdimi ją mylintį vyrą, sau, jam ir savo vaikams užtraukdama didžiausią nelaimę. Išeitų, kad moteris vietoje gėrio atnešė blogį.

Buvo tačiau kita moteris, kuri Dievo mintyse gyveno dar prieš tai, kai Dievas kūrė pasaulį. Ši moteris atėjo į pasaulį atitaisyti pirmosios moters padarytos klaidos. Jei Jieva per nuodėmę pažemino moters giminę, tai Marija, pagimdydama Išganytoją, ją iškėlė, išskaidrino ir atnešė amžinojo moteriškumo idealą.

Genutė Buračaitė

MIRTIS

APLINK *tamsu, o žvaigždės gęsta...*
Akis užkris išdegusių žvaigždynų pelenai.
Ir tuomet liks tik žiburėlis mažas —
Ims gausti sunkūs žalvario varpai.

O tiesi tu rankas į šviesą,
Į mažą šviesą su akinančiais spinduliais,
Ir kaip upelis įsiliesi
Į jūrą miegančią giliai.

Korporacijos šūkis: Gajus kūnas — budri siela!

9. Activitas Korporacija įsikūrė 1930. IV. 8, įsiregistravo universitete tų pačių metų birželio 16 su 26 nariais. Tikslas — auklėtis pozityviais darbo visuomenės veikėjais. Šūkis: Labor omnia vincit! Korporacijos nariai nemaža veikė darbo visuomenėje, ypačiai Darbo Jaunimo Sąjungoje.

10. Teisininkų Korp. Iustitia įsikūrė 1931. III. 7, įsiregistravo kovo 12 d. su 47 nariais. Tai buvo mišrus profesinis vienetas, skatinęs narius į visuomeninį darbą. Korporacijos šūkis: Estote prudentes sicut serpentes!

11. Technikų Korp. Grandis įsiregistravo universitete 1932. III. 19 su 29 nariais. Buvo profesinis sambūris, bet kartu siekė susidaryti aiškią orientaciją socialiniuose klausimuose.

Šie vienetai sudarė Studentų Ateitininkų Sąjunga Kaune. Sąjungos valdyba, nesikišdama į sambūrių vidaus reikalus, tik kordinavo jų veiklą. Sąjunga, be to, turėjo ir tarpkorporacinių vienetų: Eucharistininkų Būrelį (įst. 1923 m.), Gailestingų Darbų Federaciją, jungiančią atskirų korporacijų ir draugovių gailestingų darbų būrelius. Gražinos Sporto Klubą (mergaičių, įst. 1926. XI. 7) ir Žurnalistų Būrelį (įst. 1932 pavasarį). Be to, iki 1929 m. veikė iš pradžių mišrus, o vėliau tik vyrų Klubas Achilas (įst. 1922. XI. 14), kuris buvo pats pirmasis sportinis studentų sambūris.

Regioninių organizacijų ateitininkai tuomet turėjo dvi: Dzūkų susivienijimą ir Zanavykų Draugiją, įsiregistravusią universitete 1929. XI. 22 su 44 nariais. Be to, jau 1924 m. pradėtas organizuoti ateitininkų choras, choristų buvo apie 70, dalyvavo universiteto iškilmėse, studentų šventėse, patys rengė koncertus ir taip pat svečiavosi Latvijoje, Estijoje.

1932 m. birželio 5 d. Ateitininkų Sąjunga iškilmingai minėjo 10 metų sukaktį. Ta proga išleido informacinį leidinį "Savu keliu".

Stud. Ateitininkų Sąjunga, 1930. IX. 4. Švietimo Ministerijai uždarius Moksleivių Ateitininkų Sąjungą, pareiškė protestą, ir visi nariai savo ženklelius perjuosė gedulo juostele.

Nuo pat susiorganizavimo priklausė Sąjungai Pax Romanai, dalyvavo jos konferencijose. 1932 m. pavasarį užmezgė draugiškus santykius su latvių studentų organizacija "Vienotnes Vienkopa".

Medžiaga paimta iš "V. D. Universiteto Apyskaitos 1927—32").

P. J.

V. D. Universiteto Stud. At-kų Sąjungos Valdyba 1934-35 m. Viduryje sėdi pirm. J. Laučka.

Lietuvių Kat. Stud. Draugija "Rūta" Maskvoje 1910 m. Iš kairės stovi R. Dulskis, V. Vailokaitis, V. Endziulaitis, Z. Starkus, Valickas, Br. Draugelis. Sėdi: Janulis, K. Bizauskas, Eliziejus Draugelis (pirmininkas), P. Grajauskas, Avižienius. (Trūksta Pr. Dovydaičio ir kelių kitų)

PRANAS DOVYDAITIS — STUDENTAS

KUN. EMILIJONAS M. PAUKŠTIS

Prieš pirmąjį Didįjį karą Maskva, neapsiriksiu pasakęs, buvo lietuvių inteligentų centras. Čia telkėsi studentai ir studijas baigę profesionalai; mūsų darbo žmonių, palyginti, buvo nedaug. Žymiai daugiau lietuvių darbininkų buvo Petrapilyje, pačioje Rusijos sostinėje, kur taip pat dar telkėsi profesoriai ir valdininkai.

Maskvon mūsų jaunąją inteligentiją traukė stipendijos ir, gal būt, kiek didesnė laisvė negu kituose Rusijos miestuose; bent "laisva mintis" čia klestėjo. Tai sakydamas turiu galvoje ano meto Rusijos progresyvistus, mūsiškai tariant pažangiečius, arba tikriau būtų sakyti socialistus ir vadinamuosius laisvamanius. Tiek pačiam krašte, tiek ir išvykusius užsienin juos rėmė ir globojo ano meto rusų turčiai — milionieriai. Kaip keistai neatrodytų, o yra tiesa, kad turtuoliai išaugino vėlesnius bolševikus, kurie paskui atsisuko prieš pačius jų globėjus. Tokia jau buvo ano laiko mada, kad tie. kurie nerėmė socialistinės, vadinamos progresyvios minties, buvo laikomi atsilikėliai. Net ketvirtos klasės gimnazistas, jei tik nesidėjo į socialistų slaptą draugiją, buvo apšaukiamas retrogradu (atžagareiviu).

Nieko nepaprasto, jei tokia laiko dvasia ir Maskvos atmosfera lengvai paveikdavo jauną lietuvį, kuris čia užklysdavo mokslo žinių semtis, bet buvo iš kaimo atvežęs tiktai pirmosios komunijos katekizmą. Skurdžios jos religinės žinios ir pašaipa, kad dar tiki "liaudies prietaram", kurie su mokslu "nesiderina," greitai nublokšdavo į progresyviųjų srovę, kuri jau tada tvino į revoliuciją. Girdi, svetimo jungo galėsime nusikratyti tik revoliucijos pagalba, o į revoliuciją veda tik socializmas, gi socializmas pagrįstas ateizmu. Išvada aiški: būki ir tu ateistas, jei savam kraštui trokšti laisvės ir dar nori jį išvesti iš "religinių prietarų tamsybės".

Lietuvį pakurstyti prieš tikėjimą, ypač katalikų, buvo tuo lengviau, kad katalikybė į Lietuvą atėjo per Lenkiją. Gi Lietuvos aplenkėjimas buvo žinomas; kaltė buvo suverčiama Katalikų Bažnyčiai. Esą visos nelaimės ir prasidėjusios nuo tos "lenkiškosios katalikybės", nes ligi tol Lietuva buvusi ir galinga ir žavi savo senu pagonių tikėjimu. Taigi, "šalin su katalikybe Lietuvoje", o apskritai, "šalin su bet kokiu tikėjimu." Tuos žodžius galėjai girdėti iš dažno lietuvio studento, kuris norėjo rodytis ir mokytas ir patriotas. Kone visi lietuviai studentai buvo aušrininkai, mokslus baigę (tarp jų daug buvo vaistininkų — farmaceutų) — jų rėmėjai. Vieniem ir antriem tikėjimas rodęsis jau "atgyvenęs" o kunigas — niekam nereikalingas.

Tokios buvo lietuvių nuotaikos Maskvoje, kai aš ten atsiradau 1910 metų pradžioje. Turėjau nemažai darbo, nes reikėjo apeiti kokias 9 mokyklas ir dirbti parapijoje. Aš dėsčiau tikybą Imperatoriškame licėjuje, Lazarevo institute, dvejose aristokratų turtuolių gimnazijose, carienės Aleksandros mergaičių institute, prancūzų realinėje mokykloje ir kitur, kur tik buvo katalikų mokinių. Be to, man teko būti viceklebonu šv. Petro parapijoje, kur vyravo vokiečiai ir lenkai. Per 3 savaites, man atvykus, nepasirodė nei vienas lietuvis inteligentas vienintėlio visoje Maskvoje lietuvio kunigo aplankyti, ar bent pasidomėti nauju atvykėliu.

Jaučiausi vienas kaip pirštas, kol suradau Petrą Lapiną, apysenį vaistininką, aiškų kataliką inteligentą. Jis mane paskui nusivedė į m e t i n į susirinkimą pašalpinės draugijos, vienintėlės visame mieste. Bet ir čia pajutau tą patį kunigui abejingumą. Kai valdyba buvo renkama, tegavau vienui vieną balsą. Kitą dieną, sutikęs P. Lapiną, aš jam ir sakau:

— Aš tvirtai tikėjau, kad mane į valdybą išrinksit.

— Kunige, — sako jis man, — Jūs žinote, mes susilaikėme.

— Tada man nieko nelieka, kaip kurti atskirą katalikų draugiją, — atsakiau jam tvirtai. — Jei pašalpinei netinku, netinka ir man su ja būti.

Mano žodžiai pasiekė valdybą ir pirmajame jos posėdyje, kitiem atsisakius, man buvo pavestos vice-

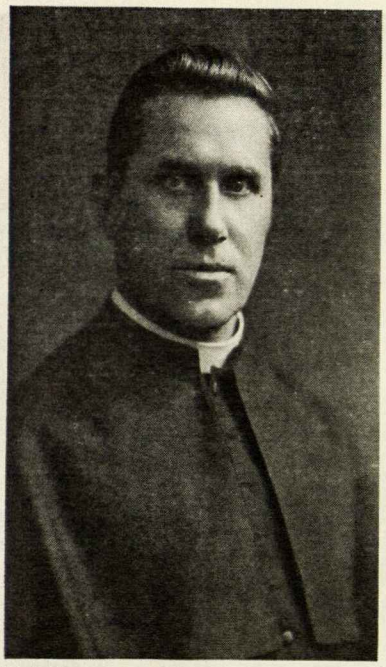

Kun. Emilijonas M. Paukštis, lietuvių Šv. M. Marijos Aušros Vartų parapijos klebonas, Chester, Pa., didelis ateitininkų globėjas ir rėmėjas. Federacijos Valdybai nuo 1952 m. lapkričio mėn. dviem atvejais yra atsiuntęs po 100 dol. aukų, "Ateities" Garbės Prenumeratorius, rašo šiuos prisiminimus iš anų pirmųjų ateitininkų kūrimosi dienų 1910—1911 d. Maskvoje.

pirmininko pareigos. Ne garbės man tos reikėjo, o ryšio su žmonėmis, kad galima būtų juos glausti apie parapiją, kaip tai darė lenkai ir vokiečiai. Tačiau mano padėtis tik tada pagerėjo, kai susiorganizavo ateitininkai.

Vieną rytmetį, 1911 metų sausio pradžioje, užėjo pas mane studentas Pranas Dovydaitis, su kuriuo pažintis buvo jau anksčiau užsimezgusi. Jis studijavo trečiuosius metus. Tą rytmetį jis man stačiai "dovydaitiškai" tarė: Vakar buvau lietuvių studentų susirinkime ir galutinai įsitikinau, kad jie kone visi aušrininkai ir su jais susikalbėti neįmanoma. Kursime ateitininkų draugiją ir leisime Ateitį. O dabar kunige, einam bažnyčion — išklausysi mano išpažinties...

Kitas tris dienas aš jį rasdavau bažnyčioje besimeldžianti ir beprimantį šv. komuniją. Vėliau patyriau, kad Pranas Dovydaitis su Eliziejum Draugeliu ateitininkų draugiją jau buvo sudarę. Jų būrelis pradžioje neviršijo 7, bet 1917 metais jau siekė arti 40.

Susirinkimai pradžioje buvo daromi pas mane; jie, žinoma, buvo slapti. Susirinkimuose buvo aiškinamasi šv. Raštas, religijos ir filosofijos problemos, gamtos mokslų naujausios hipotezės, visuomeniniai klausimai. Paskaitas, vadinamus referatus, skaitė patys nariai arba kartais pasikviesti profesoriai. Diskusijose visada prasikišdavo du ašigaliai: ugningas Vytautas Endziulaitis ir šaltas kaip ledas Zigmas Starkus. Kai Endziulaičio liepsnos pakildavo iki lubų, ant jų užpildavo šalto vandens tylusis Starkus. Rezultatas — visi būdavo patenkinti, ir tas karštasis ir šaltasis. Nuotaika buvo draugiška ir entuziastiška.

Ateitininkams susiorganizavus, ir aš pats ir kiti pajuto, kad bent dalis inteligentų įsijungia į parapiją ir bažnytinį gyvenimą. Gavėnios sekmadieniais, kai buvo einama Kryžiaus Keliai, tarp moteriškų skepetaičių (lietuvių darbininkių) galėjai jau matyti ir studentiškas uniformas. Taip pat kiekvieną sekmadienį iškilmingos votivos metu (prieš tai buvo tik skaitytinos mišios) jau rodydavosi Maskvos universiteto studentų ir kitų aukštųjų mokyklų mokinių; taip pat susidarė ir lietuviškas choras. Ateitininkai dar pateikdavo man medžiagos parapijos lietuviškam laikraštėliui — biuleteniui "Šv. Petro parapijos lapelis." Viešuose susirinkimuose taip pat aš buvau jau nebe vienas, kaip pradžioje pašalpinės draugijos susirinkime.

Kai ateitininkų būrelis gerokai paaugo, mano butas susirinkimams pasidarė per ankštas ir nesaugus. Juk buvo žinia, kad nelegalius studentų susirinkimus rusų žandarai sekė. Mums reikėjo susirasti vietą pasitarimams kurioje nors katalikiškoje inteligentiškoje šeimoje. Va, suseina svečiai, geria arbatą ir nieko neįtarsi. Tačiau visoje Maskvoje negalėjome rasti tokios patikimos mums šeimos. Tą klausimą besvarstant, kartą užėjęs pas mane Pranas Dovydaitis ir sako:

— Svarsčiau būti kunigu, bet nutariau vesti. Būdamas pasaulietis, mažiau negu kunigas varžomas ir mokslu ginkluotas, galėsiu lengviau prieiti prie mokytesnių žmonių bei platesnės visuomenės ir juos paveikti. Katalikams stinga inteligentų pasauliečių.

Aš nė kiek neabejojau, kad jis bus ne eilinis inteligentas. Užėjęs į jo didelį ir erdvų kambarį, kurį Pr. Dovydaitis turėjo darbininkų kvartale su nedažytomis grindimis ir popieriumi nemuštomis pabaltintomis sienomis, rasdavai rietuves knygų, prikrautų iki lubų. Jų buvo visokiausiems kalboms rašytų. Pr. Dovydaitis atidžiai sekė ne tik tai, kas buvo naujo mokslo srityje leidžiama Rusijoje, bet ir vakarų Europoje. Turėjo jau įgudusią ir miklią plunksną mokslo straipsniams rašyti. Bet kas svarbiausia, jis mokslą derino su tikėjimu, o tokių pasauliečių inteligentų buvo reta. Taigi, aš jam ir atsakiau:

— Vesk, Pranai! Sudarysi inteligentišką katalikišką šeimą, mes turėsime kur susirinkti ir pasitarti.

Man buvo taip pat žinoma, kad jis buvo apsisprendęs vesti nemokytą kaimo mergaitę ir aš suabejojau, ar tai geras pasirinkimas. Mokytam reikėtų ir atitinkamo išsilavinimo žmonos. Tačiau Pr. Dovydaitis mano perspėjimus subraukė savo griežtu pareiškimu:

— Tai mano vaikystės metų draugė ir meilė. Aš ją pralavinsiu.

Po 1912 metų vasaros atostogų Pr. Dovydaitis grįžo į Maskvą jau su žmona. Patyręs, kad jiedu nori man padaryti vizitą, aš įspėjau savo naująjį tarną, kuris Pr. Dovydaičio nepažino:

— Jurgi, ši vakarą gali pas mane ateiti ponai Dovydaičiai. Jei dar nebūčiau iš mokyklos grįžęs, paprašyk juos salione palaukti ir paruošk arbatėlę.

Tą vakarą, kaip tyčia, ilgėliau užtrukau, bet pargrįžęs nieko neberadau manęs laukiančio.

— Jurgi, — kreipiausi į tarną, — ar ponai Dovydaičiai nebuvo atėję?

— Ne, nebuvo.

Man pasirodė keista, kad visada labai punktualus ir savo žodį laikęs Pr. Dovydaitis, kažkur užkliuvo. Aš suabejojau ir dar kartą paklausiau:

— Ar tikrai niekas nebuvo atėjęs?

— Atėję tai buvo, bet ne ponai, o mužikai. Aš pasakiau, kad kunigo nėra ir, gal būt, negreitai pareis.

— O kaip jie atrodė? — paklausiau jau numanydamas, koks bus atsakymas. Ir man Jurgis nupasakojo:

— Nu, ans buvo su kaimiečio kepure ir degutuotais auliniais batais, o ana — su namie austa skara ir skepeta.

Mane ėmė ir juokas ir širsmas iš tokio tarno nenusimanymo, bet Dovydaičių daugiau jau neteko priimti. Jis buvo užgulęs ant knygų; baigęs juridinį fakultetą, įkibo į istorijos ir filologijos sritį, kuri jo pamėgimu buvo net artimesnė. Taip atėjo 1913 metų vasarą, išvažiavo su žmona į tėviškę. Rudenį grįžęs ir užėjęs pas mane atrodė kažkuo susirūpinęs, nelinksmas.

— Žinai, kunige, — aiškino jis man, — Maskvą apleidžiu, laikinai. Mane gyvu Dievu įprašė redaguoti "Vilti" Vilniuje; kitaip, sako, laik-

raštis žlugsiąs. Apsiėmiau, kol susiras kitą žmogų, nes aš nusistatęs baigti istorijos-filologijos fakultetą. Deja, netrukus užėjo 1914 metų karas ir Pr. Dovydaičio Maskvoje jau nebesulaukėme.

-o-

Kilus pirmajam Didžiajam karui, o paskui ir rusų revoliucijai, iškilo ir Lietuvos nepriklausomybės klausimas. Pamenu, 1917 metais Maskvos ateitininkų susirinkime tas klausimas irgi buvo nagrinėjamas. Vienas iš studentų, kurio pavardės nebeprisimenu, skaitė referatą ir įrodinėjo, kad atkurta Lietuva turi būti krikščioniška ir demokratinė valstybė. Jis trumpai taip argumentavo: "lietuvių tautos atrama—liaudis yra giliai krikščioniška, laiko dvasia — demokratiška, taigi ir naujosios Lietuvos santvarka tegali būti krikščioniška ir demokratiška." Tuo klausimu nebuvo jokių diskusijų: visi pritarė, nes visiems buvo aišku, kad kitokios Lietuvos valstybės ir negalima įsivaizduoti. Ji turi remtis tais dviem pagrindiniais dėsniais, už kuriuos ateitininkai bolševikų revoliucijos sūkuryje narsiai kovojo savo tautiečių tarpe.

Ateitininkai jau buvo jėga, su kuria reikėjo skaitytis. Petrapilio seime Maskvos ateitininkai stipriai atstovavo savo mintį—siekti krikščioniškos, demokratinės ir visiškai nepriklausomos Lietuvos.

Kai 1918 metais susikūrė Vyriausioji Lietuvių Taryba iš 12 narių, buvau jų tarpe ir posėdžius darėme pas mane. Pas mane įvyko ir pirmojo Lietuvos pasiuntinio Landsbergio susitikimas. Ėjau taip pat vicepirmininko pareigas Pabėgėlių Komitete, kurio uždavinys buvo lietuvius rinkti ir padėti grįžti namo. Po paskutinio ateitininkų susirinkimo mano bute, kur buvo suėję apie 39 asmenis, Maskvoje liko tik vienas kitas ateitininkas. Bet jų veikimas Maskvoje užsibaigė su paskutiniu lietuvių ešelonu į Lietuvą.

Kiekviena gera mintis tesuranda iš mūsų pusės pritarimą, kiekvienas geras sumanymas — paramą, kiekvienas geras darbas ar kūrinys — palaikymą ir pagyrimą, kiekviena bėda ir vargas — užuojautą ir pašalpą, kiekviena gi klaida tegu, į mus atsimušus, kaip jūros vilnis į uolą — susimuša, prasiskaidо ir pranyksta, o kiekvienas blogas darbas ir blogos pastangos — ligą numanančius kovotojus, gydytojus.

Arkiv. J. Matulaitis

Vokietijos moksleiviai at-kai Tivoly, netoli Romos, prie fontanų. Nuotr. V. Damijonaičio

PER ITALIJOS ŽEMĘ

Vysk. M. Valančiaus at-kų kuopos piligrimų kelionė į Romą

VINGAUDAS DAMIJONAITIS

Šią vasarą gražiojoje Švabijoje vyko Vokietijos moksleivių ateitininkų stovykla. Dar jai nepasibaigus, šešiolika Vasario 16 gimnazijos mokinių turėjo laimės pradėti kelionę į Romą. Ekskursantus globojo kun. V. Kaleckis ir mokyt. A. Grinienė. Per Augsburgą, Muencheną greituoju traukiniu skriejome Italijos link. Nė nepasijutome atsidūrę Romoje, kur mus sutiko kun. Krasauskas ir Vyt. Memėnas.

Pirmiausia apsistojome Romos lietuvių Kolegijoje, išklausėme šv. mišias ir visi ėjome prie komunijos. Pailsėti daug negavome, nes visus traukė Roma, kurią mums pirmąją dieną aprodė kun. R. Krasauskas. Aplankėme Šv. Kryžiaus bažnyčią su Kristaus kryžiaus relikvijomis. Matėme vieną kryžiaus vinį ir du erškėčių vainiko spyglius. Pasimeldę už kenčiančią Lietuvą, traukėme toliau Romos gatvėmis, stebėjome judėjimą, žmones. Mus labai nustebino, kad mašinos visuomet sustoja ir praleidžia per gatvę pėsčiuosius.

Aplankėme Šv. Jono baziliką Laterane ir netoliese esančius Šventuosius Laiptus, kuriais Kristus buvo vedamas pas Pilotą. Tenai tik pastebėjome, kad dalį mūsų ekskursantų paviliojo judrūs italai, karštai siūlydami įvairius suvenirus ir Romos atvirutes. Patraukėme į Koliziejų, kur tiek daug krikščionių buvo žuvę už Kristaus mokslą. Pro Konstantino ir Tito vartus, pro Veneros šventyklą nuklydome į senąją Romą, nusileidome į šalimais esantį rūsį, kuriame buvo kalinamas Šv. Petras.

Jau sutemus atsidūrėme Venecijos aikštėje, apžiūrėjome Viktoro Emanuelio paminklą ir Nežinomojo Karėivio kapą, po to skubėjome vakarieniauti. Bet po vakarienės vėl išskubėjome į ant aukšto kalno esantį Pincio parką, nuo kurio galėjome matyti milioninį miestą su visais jo žiburiais.

Kitą rytą, tuojau po pamaldų, išskubėjome į Vatikano muzėjų, gėrėjomės meno kūriniais, atradome keletą ir lietuviškų eksponatų. Per pietus sužinojome, kad turėsime bendrą audienciją pas Šv. Tėvą. Vi-

Venecijoje prie Didžiojo Kanalo.

si labai apsidžiaugėme ir nekantriai laukėme. Autobusas mus nuvežė į Castel Gondolfo, kur susirinkusios minios žmonių jau giedojo giesmes. Pasirodžius Šv. Tėvui, visi pradėjo šaukti ir ploti rankomis. Nors ir neįpratę prie tokio pagarbos pareiškimo, šaukėme kartu ir mes. O kai Baltasis Senelis paminėjo mūsų grupės vardą — "Lietuviai moksleiviai katalikai" — mes šaukėme iš visų jėgų "valio!", kad tik jis mus pastebėtų. Popiežius kalbėjo penkiomis kalbomis į atskiras grupes. Į mus jis prakalbėjo vokiškai. Baigdamas audienciją, jis davė savo palaiminimą. Grįžę į kolegiją, ilgai dar galvojome apie audiencijoje patirtus įspūdžius.

Kitą dieną kun. Bitino dėka nebereikėjo vaikščioti po miestą pėsčiomis: turėjome autobusą. Kun. Krasauskas ir vėl buvo mūsų vadovas. Aplankėme šv. Povilo baziliką, paskui Tris Šaltinius. Tai yra vieta, kur šv. Povilui buvo nukirsta galva. Tose vietose, kur krisdama galva palietė žemę, ištryško šaltiniai. Prie Trijų Šaltinių aplankėme ir Mergelės Marijos stebuklingąją grotą. Paskui Via Appia važiavome į šv. Kalisto katakombas. Pakeliui sustojome Quo Vadis bažnyčioje, pastatytoje toje vietoje, kur anuomet Kristus šv. Petro paklausė šį garsųjį klausimą.

Katakombos paliko milžinišką įspūdį. Jeigu visus katakombų koridorius ištiestume į ilgumą, susidarytų apie 17.000 km ilgio kelias. Tose katakombose yra apie 80.000 pirmųjų krikščionių kapų. Giliausia vieta katakombose siekia iki 26 m. Matėme senų freskų ir antkapių papuošimų.

Sėdome vėl į autobusą ir pro Angelo pilį, pro šv. Petro baziliką ir Foro Italica — didžiulį sporto stadijoną, kuriame telpa 80.000 žmonių — atsidūrėme Via Flaminia, prie tų pačių vartų, pro kuriuos mūsų Radvila kadaise jojo ant auksu pakaustyto žirgo. Jis taip mikliai jojo, kad net pasagos į trupinius subyrėjo. Matėme ir Adomo Mickevičiaus gatvę, kuri veda į Pincio parką. Džiaugėmės gražiu Tivoli parku su milžiniškais fontanais, aplankėme Adriano vilos griuvėsius, pagaliau atsidūrėme ir lietuviškame mūsų kolegijos ūkyje, kuriame viskas tikrai lietuviška.

Sugrįžę kolegijon, radome bilietus į operą. Tai prel. Tulabos nuopelnas. Tą vakarą matėme Aidą, kuri po žvaigždėtu dangumi, atvirame ore tikrai paliko neišdildomus įspūdžius.

Šv. Petro bazilika buvo mūsų kitos dienos tikslas. Apžiurėjome ją iš vidaus ir iš lauko. Kun. Kaleckis, studijavęs Romoje, plačiai mums viską paaiškino. Aplankėme ir Pijaus X karstą, kur sugiedojome "Marija, Marija" ir Ateitininkų Himną ir savo ateitininkiškais ženkleliais palietėme mūsų šventojo karstą.

Ir vėl pasileidome po Romos įžymybes ir bažnyčias. Keliaudami į Panteoną, priėjome garsųjį Romos fontaną, į kurį visi pagal tradiciją įmetėme po keletą pinigėlių. Sakoma, kad kas meta pinigą į tą fontaną, būtinai dar kada nors sugrįšiąs į Romos miestą. Vakare į juostas įkalbėjome specialią programą Vatikano lietuviškajai radijo programai. Kun. V. Kaleckis papasakojo apie Romos įspūdžius, A. Grinienė apie ateitininkus Vokietijoje, mes padeklamavome keletą eilėraščių.

Paskutiniąją dieną Romoje maudėmės Vidužemio jūroje. Po to, atsisveikinę su kolegija, sėdome vėl į traukinį, nepaprastai perpildytą, jog iki Asyžiaus važiavome visą laiką stovėdami. Asyžiuje aplankėme šv. Klaros ir šv. Pranciškaus bažnyčias ir išvykome į Florenciją. Ten tik vieną dieną tepabuvome. Aplankėme katedrą, Medici muzėjų, kuriame radome ir šv. Kazimiero relikvijas.

Vakare atsidūrėme Paduvoje, šv. Antano mieste. Ten nakvojome. Rytą patraukėme į Veneciją. Siauromis gatvelėmis su daugybe tiltų per kanalus nuėjome iki San Marco aikštės, kur mus pasitiko būriai karvelių. Apžiūrėjome baziliką, dožų rūmus, matėme, kaip geležiniai kūjais mūriniai stipruoliai mušė varpą, atžymėdami dienos valandas. Susiderėjome su gondoljieriais ir gavome tris gondolas už vienos kainą. Plaukiojome visą valandą, kol netikėtai užklupo lietus, ir turėjome slėptis po tiltu. Pavakare palikome Veneciją ir tiesiai patraukėme atgal į Vokietiją, į mūsų mieląją gimnaziją Huettenfelde.

Nerima Narutė

V A K A R A S

TOLUMOJE *laivelyje irias*
Pasivėlinęs žvejas į krantą,
O vaškinis mėnulis pasviręs
Aukso inkaru jūroje krenta.

Ir tylioje širdies barkarolėj
Šokinėja nerimstančios bangos,
Tai pabyra perliniais karoliais,
Sidabrinėmis juostomis rangos.

Taip svajoji užmiršdamas visa,
Tik svajonėj suradęs paguodą,
Ir jauti — pro veliūrinę nišą
Vėsus vakaras ranką paduoda.

MOKSLEIVIŲ CENTRAS PLANUOJA

"Ateities" redakcija, norėdama arčiau supažindinti skaitytojus su Moksleivių Ateitininkų Sąjungos veikimu bei planais, padarė šį pasikalbėjimą su dabartiniu MAS Centro Valdybos pirmininku Viktoru Palubinsku.

1. Kaip vertinate vasaros stovyklas, ar jos praėjo sklandžiai? Kiek stovyklavo, ar daugiau kaip pernai?

Esame įsitikinę, kad vasaros stovyklos yra jei ne pats svarbiausias, tai vienas iš svarbiausių faktorių lietuvybei jaunime išlaikyti. Stovykloje jaunimui suteikiama bent trumpa proga pagyventi **grynai lietuvišku** gyvenimu, **grynai lietuviškoje** aplinkoje. Šalia lietuviškumo jaunimui stovykloje skiepijama organizacinė tvarka, ideologinis susipratimas ir sveikas socialinis bendravimas. Po stovyklos dažnai girdimi tėvų tvirtinimai, jog jaunimas namo grįžta gerokai pakitęs ir savo dvasioje atgijęs.

Peržvelgiant šių metų stovyklas, jas reikėtų laikyti vispusiškai pasisekusiomis, nes jose pakankamai pabrėžti visi minėti faktoriai. Kiekvienoje stovykloje lietuviškumo aspektas ypačiai pabrėžtas skaitytose paskaitose, ir pačio jaunimo pastangomis surengti ir pravesti tikrai įspūdingi partizanų paminėjimo vakarai. Jaunimo dvasiai pakelti kiekvienoje stovykloje kapeliono pravestos susikaupimo dienos. Stovyklos programose nestokojo laisvo laiko, taip kad jaunimas galėjo ir fiziškai pasilsėti bei pasportuoti ir pasilinksminti. Jauniesiems kūrėjams pasireikšti surengti meno ir literatūros vakarai.

Šiais metais ateitininkiškasis jaunimas stovyklavo keturiose vietose: Marianapolyje, Kanadoje, prie St. Louis ir prie Clevelando. "Šv. Kristofore". Viso susirinko per 300 stovyklautojų, kas ligi šiol yra rekordinis skaičius. Atrodo, jog kitais metais stovyklautojų skaičius dar padidės, kas liudija stovyklų pasisekimą. Būdinga, kad stovyklautojų tarpe turėjome ir neateitininkų.

Centro valdybos buvęs pirmininkas ir dabartinis pirmininkas aplankė net tris iš šių stovyklų.

2. Kokį įspūdį padarė patiems moksleiviams?

Gaila, neturime surinkę tikslesnių žinių, rodančių moksleivių postovyklinius įspūdžius. Mus pasiekią tėvų atsiliepimai rodo, jog stovyklos jaunimui padarė daug teigiamos įtakos. Gi kiek tenka susitikti su pačiu jaunimu, — jis entuziastingas ir laukia kitos stovyklos.

3. Kiek moksleivių at-kų dalyvavo kongrese Chicagoje? Kokį įspūdį jiems padarė?

Viktoras Palubinskas, dabartinis MAS CV pirmininkas

Kongrese dalyvavo iki šimto moksleivių. Tai nėra per daug, nes vien Chicagoje jų yra daugiau kaip du šimtai. Tačiau nereikia užmiršti, kad jų dauguma dar visai pypliai — vos pirmuosiuose mokyklų skyriuose. Vyresniesiems kongresas paliko neišdildomų įspūdžių savo didingumu ir savo minčių turtingumu.

4. Ar jau darote kokius pasirengimus kitos vasaros stovyklom?

Svarstome galimybes ateinančią vasarą surengti atskiras stovyklas jaunesniesiems ir vyresniesiems. Šio išskirstymo tikslingumas aiškus — tai palengvintų stovyklos pravedimą programiniu ir organizaciniu atžvilgiu. Atskiras stovyklas rengiant, išsispręstų laiko problema, nes jaunesniesiems stovyklas galima rengti vasaros metu, kada orai geresni ir dienos ilgesnės; gi vyresniesiems, kurie turi vasaros darbų — po mokslo metų arba prieš pat jų pradžią. Centro Valdybą kamuoja stovyklavietės problemos. Manome tikslu esant vieną — pagrindinę — stovyklą rengti Chicagos rajone, kur yra daugiausia mažiausių (ir svarbiausių!) moksleivių, ir kur sunku gauti patogią vietą. **Tai ir rodo savos stovyklavietės įsigijimo būtinumą.** Kitą stovyklą — rytų krašto moksleiviams — tikime — ir vėl surengs mūsų mielas moksleivių at-kų glo-

Chicagiečiai moksleiviai poilsiauja kelionėje į stovyklą.

Nuotr. S. Razmos

Marianapolio stovyklą prisiminus. Nuotr. Rel. Giedraičio

bėjas kun. Martinkus Marianapolyje.

Ateinančių metų stovyklose norime ypač daug dėmesio kreipti į tą programos dalį, kurią pravestų **patys moksleiviai.** Tad stengsimės sumažinti vyresniųjų skaitomų paskaitų skaičių, o patiems moksleiviams duosime progos skaityti savo iš anksto kuopose parengtus referatus ir pravesime pasikalbėjimus bei diskusijas svarstomais klausimais. Šiais metais pravesti at-ko moksleivio teismai kaip tik rodo, kiek daug aktyvumo ir susidomėjimo moksleiviuose susilaukia jų pačių paruošti ir pravedami programos punktai.

5. Ką numatote per Kalėdų atostogas, ar šauksite kokias studijų dienas?

Kalėdų atostogų metu norėtume studijų dienas surengti Chicagoje ir Bostone. Jau pradėti tuo reikalu pasirengimai.

6. Į ką savo programoje daugiausia dėmesio kreipiate?

Savo programą daliname į keturias dalis: lietuviškumo, religinę — ideologinę, organizacinę ir bendrojo išsilavinimo, tačiau daugiausia dėmesio kreipiame į pirmąją, nes esame įsitikinę, jog šiandien — tremtyje — organizacija pirmoje vietoje turi vaidinti lietuviškumo gaivintojos vaidmenį. Daugumoje jaunimas lanko katalikiškas mokyklas, tad jam maža pavojaus nureligėti, organizacinio veiklumo jis išmoksta savaime, organizacijoje aktyviai dalyvaudamas. Šių dienų pasaulis per daug jau jaunimą "visuomeniniai" lavina, — tetenka tik tą lavinimą reguliuoti. Tad ypatingas dėmesys ir kreipiamas į lietuviškumo išlaikymą, kuris šiandieną visų kitų veiksnių ir įtakų slopinamas.

7. Kokius turite didžiausius sunkumus savo veikloje?

Didžiausiu sunkumu tenka laikyti finansinių išteklių trūkumą. Priėjome išvados, jog prie šiandieninio sąjungos išsiplėtimo (turime 36 skyrius — kuopas) ideali padėtis būtų, jei pajėgtume išlaikyti žmogų, kuris visą savo laiką galėtų skirti sąjungos darbui. Kadangi dauguma dabartinių C. V. žmonių arba studijuoja, arba dirba ir studijuoja, ypač sunki yra laiko problema, nes begales reikalų, neturint pakankamai atliekamo laiko, neįmanoma tinkamai atlikti. Taip pat darbą sunkina kai kurių kuopų valdybų apsileidimas. Žinoma — yra ir labai pareigingų ir darbščių kuopų, pav., Putnamo, kuri reaguoja į kiekvieną prašymą ir, be to, dar ir savų minčių atsiunčia.

Ypač daug Centro Valdybos darbui talkina Chicagos apygarda su jos pirmininku A. Šatu, kuris savo nepailstamu entuziazmu ir darbu padėjo realizuoti ne vieną mūsų planą ar sumanymą.

8. Ar esate moksleiviams kuo užakcentavę lietuviškos knygos metus?

Lietuviškos knygos metai moksleivių buvo paminėti stovyklose ir taip pat kuopose susirinkimų metu.

9. Ar moksleiviai įsitraukia į lietuviškos knygos ir spaudos skaitymą, platinimą?

Lietuviškosios knygos ir spaudos skaitymą moksleiviuose skatiname, nes tik skaitymas jiems padės turtinti lietuviškąjį žodyną. Spaudos platinimo pavyzdžiu galėtų būti Detroito kuopa. Čia moksleiviai prie bažnyčios sekmadieniais pardavinėja knygas, tuomi parodydami meilę lietuviškai knygai ir tuo pačiu kuopos kasai uždirbdami vieną kitą dolerį.

10. Kaip sekasi vesti pradėtą LRKSA vajų?

Pavasarį pradėtas vajus nerado ateitininkijoje mūsų laukto atsiliepimo. Buvo ir tokių, kurie kategoriškai atsisakė Centro Valdybai šiame reikale talkininkauti. Tačiau vilties neprarandame. Vajui sutiko vadovauti ir būti jo vyriausių organizatoriumi Dr. J. Bajerčius. Vajus pratęstas iki kitų metų liepos mėn. 1 d. Mes vėl kreipėmės į sendraugius, studentus ir savąsias kuopas, ragindami įsijungti į bendrą talką. Chicagoje vajus jau įsisiūbavo, ir jo gražūs vaisiai jau matomi.

Popietis šv. Kristoforo stovykloje. Nuotr. S. Razmos

SPORTAS

Rašo

KĘSTUTIS ČERKELIŪNAS

PLAUKYMAS LIETUVOJE IR DABAR

Nūdieniam, kad ir kuklių apybraižų, lietuvių sporto gyvenime vienoj pačių ryškiųjų vietų yra įsistiprinęs krepšinis. Tai nėra nuostabu, nes dar Nepriklausomybės laikais, po dviejų pergalių Europos pirmenybėse, krepšinis buvo pradėtas vadinti tautiniu žaidimu ir į aikštes pašaukė gausius jaunimo būrius. Tremties dienose Vokietijoj ne be pagrindo, kad ir su humoristiniu atspalviu, buvo tvirtinama, jog laisvalaikinė veikla rikiavosi ties krepšiniu ir lenciūgėliu. Vėliau, pabirus po pasaulį, krepšinis išlaikė savo pirmaujančią poziciją, liko daugelio sporto klubų gyvybiniu ramsčiu ir toliau susilaukdavo didelio atgarsio žiūrovuose.

Tas pats krepšinis dominuoja ir tradicinėse Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žaidynėse. Be jo žaidynių programoj įtelpa lengvoji atletika, futbolas, tinklinis, stalo bei lauko tenisas, o kartais dar talkininkauja šachmatininkai, kurie šiaip jau, už žaidynių ribų, stipriai pasireiškia JAV ir Kanados įvairiose šachmatų pirmenybėse.

Optimistiškai vertinant tokių žaidynių paskirtį bei svarbą, vis dėlto negalime nepaminėti vienos sporto rūšies, kuri daugiau ar mažiau yra išsklydusi iš programos. Norime atkreipti dėmesį į plaukymą, iki šiol likusį pamestinuko vaidmeny.

Kiek šias eilutes rašančiam yra žinoma, plaukymas yra žymiai liūdnesnėj padėty nei, pavyzdžiui, lengvoji atletika, kurią, bent JAV, sąžiningiau kultyvuoja bene tik trys ar keturi klubai. Būtų džiugu ir sveikintina, jei atsirastų tiek pat klubų, kurie skirtų dėmesio ir plaukymui. Tada būtų galima ir žaidynių programą praturtinti, juo labiau, kai ketinama žaidynes pergrupuoti į žiemos ir vasaros. Taigi, programą perkrauti (tuo skųstasi iki šiol) nebūtų pavojaus.

Prisimenam plaukymą, nes tai viena iš pačių natūraliausių ir sveikiausių sporto šakų. Be to, sąlygos yra puikios, ir galima naudotis eile gerai įrengtų uždarų baseinų, neatsižvelgiant į kalendorių.

Jau senovės Graikijoj tamsuoliu buvo laikomas tas, kuris nemokėjo dviejų dalykų: skaityti ir plaukti. Tiesa, viduriniuose amžiuose, dėl tam tikrų sukaustytų pažiūrų, plaukymas liko primirštas. Kaip sportas jis pradėjo ryškėti tik maždaug prieš šimtą metų. Pionieriais buvo austrai ir vokiečiai, o vėliau užtat itin stipriai plaukymas įleido šaknis JAV ir Japonijoj.

Lietuvoj plaukymo pradžia tenka laikyti 1924 m., kai Jachtklubas buvo surengęs pirmąsias rungtynes. Po to visą dešimtį metų mankštintasi bei rungtyniauta tekančiam vandeny; pasekmės nebuvo registruojamos, ir varžybos buvo pravedamos po liaudies rungtynių etikete. 1934 m. Kauno Jachtklubo iniciatyva Nemuno pusiasaly buvo įrengtas pirmasis kuklus baseinas (33,3 m. ilgio). Tais pat metais pravestos pirmosios Kauno pirmenybės stovinčiam vandeny ir nuo to laiko oficialiai registruojamos plaukikų pasekmės.

Įrengus šiokį tokį baseiną, susidomėjimas plaukymu ėmė tolydžio didėti, ir susirūpinta turėti geresnę plaukyklą. 1935 m. įrengtas didesnis baseinas (50 m. ilgio) ir juo naudotasi iki 1941 m. Tada plaukyklos pastatai buvo nugabenti į Nevėžį. Prasidėjus karui, Nevėžio tiltas buvo susprogdintas ir pastatų atsigabenti nebuvo galima; pagaliau, tie pastatai buvo ledų sunaikinti ir naudoti netiko. 1942 m. Kaune, senoj vietoj, vėl įrengtas baseinas, kuriuo toliau naudotasi. Be Kauno plaukyklos buvo ir keliose kitose vietose: Šiauliuose, Zarasuose, Ukmergėj ir kt.

Jei 1934 m. tenka laikyti atgimimo metais, tai 1935 m. plaukikai jau išsinėrė iš pradinių pūkų, subrendo ir įžengė į tvirtą pažangos kelią. Tais pat metais, I-jo Pasaulio Lietuvių Kongreso metu, plaukikai rungtyniavo su amerikiečiais lietuviais, pasitempė ir parodė gražių pažangos vaisių. 1937 m. Kaune viešėjo Vengrijos moksleiviai, ir taip pat įvyko pirmosios tarpmiestinės rungtynės Kaunas — Ryga. Latviai turėjo nemažą tarptautinį patyrimą, bet mūsiškiai garbingai laikėsi ir buvo silpnesni tik techniškuose sugebėjimuose (pradmėj, posūkiuose, baigmėj). Latviai laimėjo 49,5 — 34,5.

1938 m., per tautinius olimpinius žaidimus Kaune, vėl teko rungtyniauti su užjūriečiais lietuviais. Tada buvo pasiekta septyni Lietuvos rekordai. 1940 m. įvyko pirmosios tarpvalstybinės rungtynės Lietuva - Latvija ir Lietuva - Estija. Prieš stiprius latvius tik - tik nelaimėta (pasekmė 54—56) ir atkakliai pasipriešinta iškiliesiems estams.

Galima drąsiai tvirtinti, jog lietuviai plaukikai buvo gerokai įsibėgėję ir jei jų pažanga nebūtų buvusi perkirpta politinių painiavų, jie būtų toli nužengę. Pavyzdžiui, 1939 m. Lietuvos rekordai buvo pagerinti 24 kartus. Dar būtų buvę šauniau, jei nebūtų uždelsta įruošti uždarą baseiną, nes dėl klimatinių sąlygų plaukyti būdavo galima tik tris mėnesius per metus.

Lietuvos plaukymo rekordai iki 1944 m. atrodo taip: vyrų gr.: 100 m laisvu stilium — Finkas 1:09,0, 200 m — Narbutas 2:39,8, 300 m — Petrukevičius 4:17,6, 400 m — Čerškus 5:49,,0, 500 m — Petrukevičius 7:20,4, 800 m — Čerškus 12:19,4, 1000 m — Astrauskas 17:06,6, 1500 m — Astrauskas 25:53,7; 100 m nugara — Bieliauskas 1:27,9, 200 m — Bedarfas 3:26,0; 100 m krūtine — A. Kostkevičius 1:27,1, 200 m — Ivanauskas 3:06,7, 400 m — V. Kostkevičius 7:01,0; 4x100 m laisvu stilium — LFLS (Kardišauskas, Kučinskas, Petrukevičius, Kazlauskas) 5:03.1, 4x200 m l. st. — Lietuvos rinktinė (Čerškus, Narbutas, Petrukevičius, Januškevičius) 11:16,0, 3x100 m įvairaus plaukymo — LFLS (Bieliauskas, V. Kostkevičius, Petrukevičius) 4:08,5.

Moterų gr.: 100 m laisvu stilium — Paškevičiūtė 1:25,5; 100 m nugara — Pašilytė 1:42,2; 100 m krūtine — M. Kuzmickaitė 1:38,0, 200 m — M. Kuzmickaitė 3:25,9; 3x100 m įv. pl. — LFLS (Astrauskaitė, M. Kuzmickaitė, Paškevičiūtė) 5:03,4.

Jaunimas pasaulyje

Australijos metinė Katalikiškų Universitetų Federacijos (UGFA) konferencija praėjo su pasisekimu. Dalyvavo daug atstovų iš įvairių universitetų. Pagrindinė svarstymų tema buvo Australijos universitetų būklė.

Indijoje rengiamasi sušaukti visos Azijos katalikų studentų konferenciją, kuri turi įvykti š. m. gruodžio mėnesį Madre. Numatyta pakviesti delegatus iš Australijos, Kinijos, Indonezijos, Malajų, Ceilono, Burmos, Filipinų ir Pakistano.

LIETUVOS NACIONALINĖ M... DO BIBLIOTEKA

Viename mažame Amerikos mieste traukiniai nesilaikė jokios tvarkos, jie vėlinosi ir vėlinosi.

Kartą traukinys į stotį įvažiavo pačiu laiku. Keleivis, kuris gerai žinojo šitą netvarką, nustebo ir konduktoriui įteikė cigarą:

— Sveikinu, tamstos traukinys šiandien atėjo punktualiai.

— Ačiū, — tarė konduktorius, — bet cigaro sąžiningai priimti negaliu. Mums reikėjo vakar šiokiu laiku atvažiuoti. Esame visą dieną pasivėlinę.

Vienas kunigas atkakliai kovojo prieš svaiginamus gėrimus. Važiuojant kartą jam tramvajum, šalia atsisėdo girtuoklis žmogus. Kunigas sumanė pasinaudoti proga ir girtuoklį pamokyti.

— Žmogau, — tarė jis, — man tavęs gaila. Tu esi degtinės vergas. Mesk gėręs, pradėk gyventi iš naujo.

Girtuoklis, pravėręs akis, pažiūrėjo į kaimyną ir nepažino, kad jis kunigas, atsikirto:

— Brolau, kokią tu teisę turi mane ba-barti, jei ta-taip pats e-esi gi-girtas, kad net apykaklę aaatbulai užsidėjai?"

Pianino koncerte, skambinant Chopeno gedulingą maršą, publikoje kažkas pravirko. Kaimynas neiškentęs paklausė:

— Gal kas iš artimųjų mirė, kad taip sujaudino gedulinga muzika?

— Visai ne, aš irgi pianistas; kai šitas nemokša skambina, tik verkti galima.

Anglijoje, Hexham mieste, stovi sena katedra, kurią 1079 m. Danijos piratai užpuolė, apiplėšė ir sudegino. Dabar, kai turistai lanko katedrą, gidas vis neužmiršta priminti šio danų žygio. Vienas danų turistas, tai išgirdęs, svečių knygoje užrašė: "Visa širdimi atsiprašau už mano protėvių pasielgimą". Po kelių dienų lapo antroje pusėje buvo įrašyta: "Atsiprašymą džiaugsmingai priimame. Geriau vėliau, negu niekada. Winston Churchill".

SENBERNIO IŠPAŽINTIS

Visi mano draugai vedė,
Visos draugės ištekėjo, —
Skudurus krūvon sumetę,
Meilės vieškeliais išėjo.

Nežinau, gal aš ir klystu,
Kad per jaunas tam jaučiuosi,
Bet kiek vedusių pažystu —
Tai neplauko jie taukuose.

Reik jaunyste pasidžiaugti,
Nes jaunystė trumpas svečias.
O kai ima vaikai kniaukti,
Lieka vienas draugas — pečius.

Sic transit gloria mundi —
Taigi tokia mano daina
— Ei, atsiprašau sekundę, —
Ten graži blondinė eina!

U. Š.

PRANEŠIMAS APIE KONGRESĄ

Buvo kongrese studentai
Ir senimas, ir moksleiviai;
Susimaišė prelegentai,
Kaip čigonai ir keleiviai.

Buvo Ona, buvo Stasė
Ir garsus studentas Dūda.
Meilės laiškus jie terašė,
Kol Chicagon nusigrūdo...

Ten poezija pražydo
Net ir žilstančiuos plaukuose,
Ne viena širdis paklydo
Suvažiavimo takuose.

Net moksleiviai pripažino:
Nėr sunku susipažinti,
Nes per laišką — galas žino —
Neišreikši slaptą mintį...

Seniai ginčyjos ir verkė
(Nors netinka verkti šventėj),
O studentas akį merkė
"Pasiklydusiai" studentei.

Daug ten buvo prelegentų
Ir visi iš vieno veikė,
Bet neliko abstinentų,
Kai išgert už meilę reikia.

Ir pakėlė šaunų tostą
Algis, Ona ir Marytė.
Ir suvalgė vienu mostu
Pusę stokjardų, prikritę.

Taigi, matot, rašom laiškus,
Tartum žirnius juos ir lesam,
Bet veikimas tuomet aiškus,
Kai visi Chicagoj esam.

U. Š-nis

Jauna vedusių pora rengėsi eiti kinan, bet labai nenorėjo samdyti prižiūrėtojos savo mažam sūneliui. Pagaliau po trumpo pasitarimo tėvai nutarė pasiimti sūnų su savim.

Žengiant pro duris į tamsią kino salę, savininkas perspėjo, kad jie turės išeiti, jei tik kūdikis pradės triukšmauti. Tokiu atveju tačiau jiems, aišku, bus grąžinti pinigai.

Pusė filmos jau buvo praėję, kaip žmona žiovaudama užklausė vyro:

— Jonai, ar tau patinka?

— Ne, tiesiog baisu, — nusipurtė jaunas tėvas.

— Na, tai įgnybk mažytį...

Mama papasakojo kartą mažam Petrukui, kad kiekvienas vaikas turi angelą sargą, kuris visą laiką stovi už jo ir saugo, kad kas nors jam nenutiktų.

Po kelių dienų Petrukas greitai bėgo gatve ir parvirsdamas smarkiai susižeidė koją. Jau jis buvo bepradedąs verkti, bet staiga apsisprendė kitaip, atsistojo ir, piktai nuvydamas ašaras, apsisuko ir ėmė bartis:

— Ar negali geriau mane saugoti?!

Paskaitos metu garsus psichiatras buvo paprašytas papasakoti savo įdomiausią bylą.

— Taigi, — pastebėjo jis sausai, — jei jau tamstoms taip labai įdomu. Buvo tai maždaug prieš 20 metų. Ji buvo jauna. graži ir labai gabi panelė. Vienintelė bėda su ja buvo tik ta, kad ji visą dieną nerimdavo ir šokinėjo. Buvo blogai, visai blogai, na, ir pagaliau aš ją...

— Išgydėt?, — šoko pasiteirauti nekantri gerbėja.

— Ne, vedžiau.

PASLAPTIS

Toks mėnulis apsiniaukęs,
Katinas nustojo kniaukęs;
Romantizmas — kad jį galas —
Tuščias kaip alaus bokalas.

Mama klausia: — "Kas tam vaikui,
Kad akiniai nesilaiko?"
Tėtis sako: "Svoris krinta,
Ir sudžiūvęs tartum lenta!"

Draugės sako: "Vėl tu gėrei,
Nikotinu persišėrei."
O draugai jau šitaip barė:
"Gal iš koledžo išvarė?"

Bet tiktai mėnulis žino
Visas paslaptis vaikino:
Tapo šauniai pavarytas
Nuo merginos pramatytos!..

K. S.

DARBAI ŽMONĖS

PAŽVELKIM TIESAI Į AKIS

Nevienas iš mūsų dar gyvename kongreso nuotaikų prisiminimais. Kongresas iš tikrųjų buvo puikus tiek darbo nuotaikomis, tiek jėgų pademonstravimu. Neveltui darbas ir vargas pasiryžėlių, kurie svetimame krašte drįso jį organizuoti. Kongresą prisimindami, kartu su Emaus mokiniais galime sakyti: Ar nebuvo tuomet užsidegus mūsų širdis" (pl. Luk. 24, 32). Nėra jokios abejonės, kad kongresinių nuotaikų įtaka didesnė ar mažesnė banga sujudino visą ateitininkiją.

Tačiau... šių eilučių autoriui teko dalyvauti viename pokongresiniame sendraugių susirinkime. (Mes norime tikėti, kad čia aprašomas susirinkimas neturės į jį panašių). Jis įvyko gerai įsikūrusio sendraugio bute. Skyriaus pirmininko žodžiais, buvo gausiausias visoje kadencijoje. Dalyvavo virš dvidešimts narių. Pirmiausia padarė studentai — (buvęs kongrese sendraugis į susirinkimą neatėjo) — du šviesių nuotaikų pranešimus iš kongreso ir vasaros stovyklų. Po to keliais sakiniais buvo prisiminta tremtinių vargai ir džiaugsmai Europoje. Tada pirmininkas padarė pirmojo pusmečio veikimo apžvalgą, nusiskųsdamas, kad visi planai nuėjo veltui, nes nariai nepanorėjo prie jų prisidėti.

Organizuotoje bendroje komunijoje dalyvavo tik keli nariai ir daugiau jos neberengė. Negalima buvo suorganizuoti nei Marijos metų minėjimo. Į visiškai parengtą išvyką (buvo nusamdytas net laivas) užsiregistravo tik du nariai. Bloga padėtis esanti ir su atsiskaitymu už "Ateitį". Po pranešimo buvo reikšmingi narių pasisakymai, kurie, trumpai sutraukti, atrodytų maždaug taip:

— Ko pirmininkas iš mūsų nori? Ar nariai eina prie komunijos, ar ne, tai yra klebono reikalas, o ne jo. Išvykos rengiamos mūsų malonumui, tai jei mes nenorime, tai ir nevažiuojame. Į susirinkimus nėjome; ką ir beveiksi juose — nesame jauni ir esame įsisamoninę tiek lietuviškumą, tiek katalikiškumą.: (Paskutinių žodžių nededame į kabutes, kadangi jie nebuvo sakomi saržo prasme). Kalnų mums niekas neparodo, tai ir nenuverčiame; jei parodytų, tai nuverstume.

Atsilyginimas už "Ateitį" matyti yra tik kalniukas, ne kalnas, užtai turbūt į jį nebuvo kreipta daug dėmesio. Buvo bandyta iškelti, kad pakankamu kalnu galėtų būti jaunųjų moksleivių suorganizavimas, bet į tai numota ranka — rasta "pasiteisinimų".

Po šitokios "darbingos" nuotaikos dar buvo iškeltas klausimas, kada turėtų būti kitas susirinkimas. Buvo pasisakyta, beveik nutarta, nors nebalsuojant, kad veikti pareiga yra studentam ir moksleiviam, tai kito susirinkimo šioj kadencijoje šaukti nereikia. Jis šauktinas sausio mėnesį, kai reiks perrinkti valdybą. Viena, kas susirinkime padaryta, tai sumokėtas kongreso mokestis, kažkieno iš anksto jau išsiųstas iš savo kišenės.

Ištikrųjų, kas galėtų tikėti, kad šie žmonės kadaise degė idealo meile, sielojosi visuomeniniais reikalais ir paskui save traukė kitus. O taip buvo. Tačiau dabar nei patys kyla, nei jauniesiems kilti padeda. Dar blogiau — net tuos sendraugius, kurie norėtų kilti, traukia žemyn.

Mūsų ideologas prof. St. Šalkauskis kitados rašė: "Drąsus pažvelgimas tiesai į akis ir įvertinimas susidariusios padėties yra kovos metu laimėjimo sąlyga ("Ateitininkų ideologija, 216 psl.) Prasminga tad yra kongreso rezoliucija,, įpareigojanti nusikratyti neveikliais ir darbą sunkinančiais nariais. Tą patį mokė kitados Kristus, patardamas numirėlius palikti laidoti numirėliams. Geriau ne narių skaičius, bet jų darbai. **Juozas Šakys.**

LITUANUS

Tokiu vardu neseniai pasirodė Lietuvių Studentų Sąjungos anglų kalba leidžiamo biuletenio pirmasis numeris. Biuletinis informacinio pobūdžio, skiriamas amerikietiškajai studentijai, tačiau pasieks ir kitus kraštus. Pirmasis numeris daro gerą įspūdį, turi 12 psl., gražiai iliustruotas.

Turinyje trys įdomūs straipsniai lietuviškomis temomis. Vytautas Žvirzdys rašo apie Lietuvos laisvės kovas, iškeldamas bendrą mažosioms tautoms problemą. Dr. V. Sruogienė išsamiai pamini 375-ją Vilniaus Universiteto sukaktį. Kan. M. Vaitkus pasakoja apie lietuviškosios spaudos draudimo laikus. Gale patiekiama aktualios lietuviškojo kultūrinio gyvenimo kronikos ir trumpų istorinių žinučių.

Biuletinį redaguoja A. Dundzila, vyr. red., ir redakcinės komisijos nariai: K. Mikėnas, A. Pabarčius, D. Valančiūtė ir V. Vygantas. Atskiro numerio kaina 25 centai. Lietuviai studentai maloniai kviečiami šį biuletenį platinti savo kolegų amerikiečių tarpe.

Stud. At-kų Sąjungos Centro Valdybos užsienio skyrius: Pirmoj eilėj iš kairės: Rūta Žukauskaitė — pirmininkė, Elena Marijošiūtė; antroj eilėj iš kairės: Danutė Giedraitytė, Irena Giedraitytė ir Aldona Vasiliauskaitė. Skyrius neseniai vėl išleido naują SAS anglų kalba biuletenio numerį.

Marijampolės rajono "Pavasario" kongresas 1925 m. Viduryje sėdi prof. J. Eretas.

IŠ PAVASARININKŲ VEIKLOS LIETUVOJE

Pavasarininkai Lietuvoje buvo didžiulė katalikiško jaunimo organizacija. Jai priklausė daugiausia kaimo jaunimas, bet su jais bendradarbiavo gimnazistai ir studentai ateitininkai.

Malonu prisiminti tuos šventadienio susirinkimus su paskaitomis ir diskusijomis, tuos pasilinksminimus su dainomis, muzika, šokiais.

Tai didžiulei pavasarininkų organizacijai vadovavo prof. Juozas Eretas, kuris dabar gyvena Šveicarijoje, vėliau Dr. Juozas Leimonas, dabar gyvenąs Bostone ir redaguojąs "Vytį".

Visa pavasarininkų sąjunga dalijosi į regijonus: Kauno, Vilkaviškio, Telšių, Panevėžio, Kaišiadorių ir Vilniaus. Regijonai savo ruožtu skirstėsi į rajonus, šie į kuopas.

Įdomus pavasarininkų rajono kongresas įvyko Marijampolėje 1925 m. liepos 25 d., per šv. Oną. Tai buvo vietiniai atlaidai. Marijampolės rajone tada buvo 16 kuopų. Kongresas sutraukė jaunimo ir iš kitų rajonų.

Po pamaldų jaunimas išsirikiavo ir patraukė Marijampolės gatvėmis. Žygiavo tūkstančiai. Jų tarpe važiavo 16 gyvų paveikslų, vaizduojančių įvairius Lietuvos istorijos įvykius.

Suplaukusios į atlaidus tūkstantinės minios stebėjo ir gėrėjosi tuo šauniu jaunimu. Po vaikštynių jaunimas susirinko marijonų vienuolyno aikštėn pasitarimams.

Šios iškilmės taip sudomino žmonių mases, kad jos sakė — tokių didingų ir įdomių dalykų dar nesame matę.

Tai buvo 1925 metais. Ir nuo to laiko jaunimas vis augo, darbavosi laisvoje Lietuvoje, kol baisusis komunizmas pavergė kraštą.

Malonu dabar prisiminti anuos laikus ir kartu guostis, kad tik jaunimas vėl ateis ir atneš mums ir mūsų tautai laisvės dienas.

Kan. A. Steponaitis

KRONIKA

• **Toronto universitete** šiuo metu studijuoja apie 40 lietuvių studentų. Daugelis iš jų studijuodami dirba. Bendrai materialinė padėtis gana sunki.

• **Ateitininkų Vadovas** — knyga visiems ateitininkams jau planuojama ir kitų metų pavasarį pasirodys spaudoje.

• **Lietuvių Dienos** plačiai paminėjo Ateitininkų Kongresą Chicagoje. Lapkričio mėn. numeryje skiriami du iliustruoti puslapiai. Nuo Naujų Metų Lietuvių Dienos žada išeiti padidintos ir patobulintos.

• **Tarptautinėje moterų parodoje** New Yorke dalyvavo ir lietuvės moterys. Paroda kasmet vyksta lapkričio pradžioje vienoje didelėje New Yorko halėje. Įvairių tautų moterys pasirodo su savo liaudies dirbiniais. Be to, vakarais atskiros tautybės rengia savo pasirodymus. Šiemet lietuvius atstovavo vietinis choras ir tautinių šokių grupė.

• **Chicagos Kardinolas Stritch,** dalyvavęs Ateitininkų kongrese Chicagoje, neseniai šventindamas La Crosse vyskupijos seminarijos koplyčią, savo pamoksle visiems statė pavyzdžiu Lietuvą, nurodydamas, kaip stipriai lietuviai laikosi savo tikėjimo.

• **Paulina Stoska,** buvusi Metropolitan operos New Yorke dainininkė, gastroliavo Europoje. Ji sėkmingai dainavo Heidelberge, Muenchene ir Berlyne.

• **Lietuviai šokėjai Londone** dalyvavo tarptautiniame šokių festivalyje. Lietuvių tautiniai šokiai susilaukė gero įvertinimo.

• **Dr. A. Paplauskas - Ramūnas** paskirtas Ottawos universitete, Kanadoje, pritaikomųjų pedagogikos mokslų centro direktoriumi.

Lietuvių Studentų Šalpos Fondas

Šiuo metu vykdomas LSŠF vajus. Jis bando sutelkti kuo daugiausia lėšų, kad būtų galima paremti bestudijuojantį lietuviškąjį jaunimą. Laikraščiuose rašomi straipsniai ir atsišaukimai, raginą aukoti Šalpos Fondui ir padėti lietuviams studentams. Patys studentai raginami būti aktyviais Fondo atstovais lietuvių visuomenės tarpe.

Visas aukas lietuviams studentams prašoma siųsti šiuo adresu: **Lithuanian Students Welfare Fund, Account No. 11737, c/o Chicago Savings and Loan Ass., 6234 So. Western Ave., Chicago 36, Ill.**

IŠ PAX ROMANOS VEIKLOS

SEMINARAS AZIJOJE

Šiuo metu Pax Romana yra sukoncentravusi visą savo dėmesį į katalikų studentų vadų Seminaro Azijoje surengimą. Šis seminaras įvyks šių metų gruodžio mėn. Pietų Indijoje ir turėtų sutraukti nuo 60 iki 100 katalikų studentų vadų iš 12 Azijos valstybių. Keturių darbo ir maldos savaičių laikotarpyje šie studentai turės progos pasisemti žinių ir pasirengti dvasiniam, intelektualiniam, socialiniam, profesiniam ir apaštališkam darbui.

Šio Seminaro tikslas yra: sudominti Azijos studentus su jų tautų bendromis problemomis, ypač joms iškilus pačių universitetų ribose; pažadinti didesnį religinį susipratimą ir padėti pagrindus katalikų vadų formavimui, kad Seminaro dalyviai grįžę galėtų tęsti orientacijos darbą savo kraštuose. Galutiniam rezultate šis seminaras turėtų privesti prie didesnio atskirų valstybių bendradarbiavimo tarptautinėje dvasioje.

PAX ROMANOS PASAULINIO KONGRESO tema ateinantiems metams yra parinkta "Universitetas ir profesija". Bus diskutuojamos konkrečios dabartinės studentų problemos iš socialinio, kultūrinio, moralinio ir religinio aspekto.

AV

ATSKLEISTA KNYGA

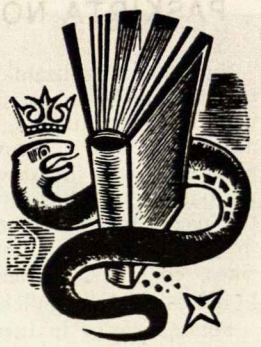

ŽMONĖS IŠ AUKSO KASYKLŲ

Juozo Kralikausko "Urviniai žmonės", išleisti Lietuviškos knygos Klubo Chicagoje, nėra nei romanas, nei apysaka su intryga, plačiais charakteriais. Tai ne dailioji literatūra, bet reportažas iš aukso kasyklų. Tačiau jis vertas dėmesio.

Pirma. Knyga mums atskleidžia dar nepažįstamą sritį — Kanados aukso kasyklas į kurias po karo, emigruodami iš Vokietijos, pateko ir lietuviai. Autorius tai pavaizduoja ryškiai, tiesiog dokumentiškai nužymėdamas ir pačias gyvenimo sąlygas iki smulkmenų, smulkiai aprašydamas darbą požemiuose, kartu parodydamas ir platų aplinkos foną.

Tos aukso kasyklos — tai Kanados gelmės, nykus kampas, kur, rodos, niekas negali atklysti. Tačiau žmogaus uoslė ir po akmenim suuodė auksą, iškalė žemę, įrengė aukštų bokštų, kur darbininkai sprogdina akmenį, iškelia jį laukan ir specialiuose malūnuose sumala. Tada iš dulkių išplauna auksą ir krauna į bankus.

Į šį vienišą kampą susirinko žmonės, jieškodami darbo. Tremtinius čia pririšo darbo sutartis. Jie gyvena barakuose, smilksta smuklėje, girtuokliauja, dūsta begalinėje pilkumoje. Jie pasidaro urviniai ne tik žemėje, bet ir saulėje. Lengviausiai šį gyvenimą pakelia kanadiečiai ir indėnai. Sunkiausiai — lietuviai. Jie negali greit supilkėti, juos nuolat traukia ten, kur daugiau lietuvių, kur skleidžiasi kultūrinis gyvenimas. Iš kitos pusės — jie visi tiesiog skęsta tėvynės nostalgijoje, kuri nuolat seka įkandin ir vienaip ar kitaip formuoja jų mintis, veiksmus. Ir kai pasibaigia darbo sutartis, tuoj visi skuba iš tų urvų į šviesesnį gyvenimą.

Antra. Knyga sudėstyta gyvai ir patraukliai. Gyvumą jai suteikia žmonės ir mokėjimas pasakoti.

Per žmones čia parodytas visas kasyklų gyvenimas, socialiniai santykiai. Žmonės šiek tiek pastūmėti į charakterius, bet plačiai neišvystyti nes šiuo atveju tai ir nebuvo rašytojo uždavinys. Tačiau knygos žmonės gyvena, jie veikia ir kenčia. Ši kančia skleidžiasi per įvairiausius tipus, bet labiausiai sutelkta į keletą asmenų, kurie lyg ir atstovauja visam lietuviškam būriui.

Autorius visa tai pasakoja gana vaizdžiai, įpindamas gyvus dialogus, kur kartais žybteli lengvo sąmojaus kibirkštis, kur kartais prasiveržia gilesnis susimąstymas, net filosofija.

Patrauklumo suteikia pats priėjimas prie aprašymo. Autorius nenusausino kasyklų aprašymo, įdėjo daug šilumos. Jo kalba sklandi, gyva, jo sakinys tikslus.

Knyga sudėta iš atskirų žmonių, atskirų dalių, visa jungia bendra nuotaika.

Perskaitęs kiekvienas susidarys pilną vaizdą apie kasyklas, lyg ten pats buvęs. Čia ir gludi knygos vertė, nes ji išsaugos ateičiai mūsų kartos nuotaikas, darbo sąlygas. Tai bus dokumentas, kaip vargo tremtiniai.

Knyga gal paskatins ir kitus plunksnos žmones pavaizduoti kitas darbo sąlygas tokiu pat platumu, bei gyvumu kaip ir šioji. O to reiktų, nes tai ateičiai užfiksuotų visą mūsų buitį. Kaip nūnai brangintume panašią knygą, kuri vaizduotų pirmųjų ateivių kūrimąsi Amerikoje ar kitur. Ji turėtų užfiksuotą tą gyvenimą, kurio mes nebejaučiame, nepažįstame, o kartu ir pačios vyresnės kartos nebesuprantame.

(Juozas Kralikauskas — Urviniai žmonės, išleido Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoje, viršelio aplankas dail. V. Petravičiaus, 280 psl., kaina 2.75 dol.) **A. D.**

• **Bernardas Brazdžionis** išrinktas šių metų "Draugo" dienraščio romano konkurso komisijos pirmininku. Kiti komisijos nariai: Kazys Mockus, dr. J. Girnius, A. Gustaitis ir dr. J. Leimonas.

• **Dail. Ada Korsakaitė** vėl paminėta amerikiečių spaudoje. Paskutiniu metu ji sukūrė keramikinės mozaikos Kryžiaus kelius ir mozaikinį kūrinį "Duonos ir žuvų padaugininą". Tų kūrinių nuotraukos ir platus aprašymas apie A. Korsakaitės kūrybą tilpo "Arts and Architecture" žurnale, 1954 m. spalio mėn. numery.

• **Stasys Lušys** neseniai išrinktas naujuoju BALFo centro įstaigos reikalų vedėju ir jau perėmė pareigas. Stasys Lušys yra diplomuotas ekonomistas, ilgametis ateitininkų veikėjas ir visuomenininkas. Lietuvoje jis ilgą laiką buvo Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmų pirmininku. Su ateitininkais St. Lušys pradėjo veikti dar būdamas moksleiviu. Šiuo metu jis yra At-kų Fed. Kontrolės Komisijos pirmininku. Be to, aktyviai dalyvauja Liet. Krikščionių Demokratų veikloje. Iki šiol St. Lušys su šeima gyveno Bostone.

• **Mykolo Vaitkaus "Tvanas"** išėjo antra laida. Knygą išleido Nidos knygų klubas Anglijoje. Šioje knygoje aprašomi didžiojo tvano laikai.

• **Chicagos Universitetas** ruošia penkias knygas apie bolševikų pavergtas tautas: Lietuvą, Lenkiją, Čekoslovakiją, Gudiją ir Ukrainą. Apie Lietuvą medžiagą rinkti pavedė P. Mačiuikai, kuris ten pat ruošia doktoratą. Lietuvai skiriamoje knygoje bus apie 350 puslapių.

• **Lietuvių Dienos** Los Angeles, neseniai išleidusios V. Ramono "Kryžių" anglišką vertimą, netrukus išleis Vytauto Beliajaus paruoštą lietuviškų pasakų ir legendų rinkinį anglų kalboje. Knyga bus pavadinta "The Evening Song".

• **Oscaro Milašiaus** biografijai parašyti Prancūzijos vyriausybė paprašė Lysandra Galtier, argentiniečių rašytoją, kuris buvo Milašiaus artimas draugas ir jo knygų vertėjas. Didesnio žinių sutelkimo reikalu šis rašytojas kreipėsi ir į Antaną Vaičiulaitį, išvertusį Milašių į lietuvių kalbą.

Olandijos skautai katalikai atliko piligrimų kelionę į Walchereną, kur yra Mergelės Marijos šventovė. Walcherenas yra kaip tik toje zonoje, kuri paskutiniais metais buvo apsemta, bet Marijos šventovė nebuvo paliesta. Kelionės intencija buvo padėkoti Mergelei Marijai už atstatytus pylimus ir prašyti užtarymo persekiojamam katalikiškam jaunimui.

Anglijoje aukų būdu surinkta per 1,500,000 svarų Anglijos jaunimo organizacijoms šelpti.

PASKIRTA NOBELIO LITERATŪROS PREMIJA

Nuo 1901 m. skiriama Nobelio literatūros premija. Jos įkūrėjas buvo Nobelis, inžinierius, išradęs dinamitą ir taip susikrovęs didelius pinigus. Turtus investavo į pramonę, padėjo į bankus, ir už procentus pagal jo testamentą skiriama jo vardo premijos: literatūros, fizikos, chemijos, medicinos. Vėliau pradėtos skirti ir taikos premijos.

Fondą tvarko ir turtus prižiūri atskira komisija. Pačias premijas skiria Švedijos Mokslo Akademija, kandidatus parinkdama iš viso pasaulio. Nemaža pinigų suma ir pati tradicija padarė tai, kad šios Nobelio premijos yra vienas iš didžiausių rašytojų ir mokslininkų įvertinimų.

Šių metų Nobelio literatūros premija atiteko amerikiečiui rašytojui **Ernest Hemingway'ui už jo romaną "The Old Man and the Sea"**, kuriame autorius parodė didelę savo kūrybinę jėgą ir naują stilių. Tai penktasis Amerikos rašytojas, atžymėtas Nobelio premija. Prieš jį gavo: Sinclair Lewis, Eugene O'Neill, Pearl S. Buck ir William Faulkner.

Ernest Hemingway'us gimė 1899 m. liepos 21 d. Oak Park, Ill., daktaro šeimoje. Baigęs gimnaziją, įsijungė į žurnalistiką, daug keliavo. Kaip karo korespondentas dalyvavo pirmame, antrame ir Ispanijos pilietiniame kare. Parašė nemaža. Pirmoji knyga, suteikusi jam garsų vardą, buvo "Farewell to Arms", išleista 1929 m. Antroji pasirodė 1932 m. — "Death in the Afternoon". Trečioji — "From Whom the Bell Tolls".

Praeitais metais jam už "The Old Man and the Sea" buvo paskirta Pulitzerio — pati aukščiausia Amerikoje — premija. Ši knyga tai yra didelio jūros romano pabaiga. Pats romanas nespausdintas, turi dar tris dalis. Neskelbtų romanų rašytojas turi ir daugiau.

Premija įteikiama gruodžio 10 d. Stockholme. Įteikia pats Švedijos karalius. Laureatas gauna aukso medalį, diplomą ir 36.000 dol. Tačiau dėl blogos sveikatos Hemingway'us negali keliauti į premijos įteikimo iškilmes.

NAUJOS KNYGOS

• **Lietuvių prozos antologiją,** kuri apims mūsų beletristus nuo seniausių laikų iki dabarties ir kurią redaguoja Bernardas Brazdžionis, jau renkama. Leidžia Liet. Spaudos Klubas Chicagoje. Tai bus vienas iš stambiausių veikalų, išleistų tremtyje. Tas pats klubas prieš porą metų išleido lietuvių poezijos antologiją.

• **Gabijos metraštis** jau atspausdintas. Skiriamas lietuviškos spaudos sukakčiai paminėti. Knyga turi 525 psl., dalyvauja 70 autorių su nauja kūryba. Redagavo J. Aistis ir St. Zobarskas.

• **Bendrijos leidykla** Vokietijoje leidžia J. Švaisto knygą "Knygnešių pėdsakais", kur vaizduojamas Jurgis Bielinis ir kiti didieji knygnešiai. Ta pati leidykla leidžia Alės Rūtos - Nakaitės eilėraščių knygą vaikams "Nunešk, upeli, žąsų vargus".

• **Argentinoje** išleidžiama Dr. J. Mikelionio knyga "Benamiai", kur aprašomi įspūdžiai iš Australijos ir kelionių po 5 kontinentus.

• **Brazilijoje** Lietuvos įgalioto ministerio F. Meierio pastangomis išleista portugališkai "Lituanica iliustrada" — Lietuva paveiksluose, kuria atžymima lietuviškos spaudos sukaktis. Sutelkta gana daug istorinių ir Lietuvos miestų bei gamtos vaizdų, informacinės medžiagos apie meną, praeitį ir dabartį. Knyga skiriama informaciniams tikslams. Jau ji pasiųsta Brazilijos vyriausybei, seimui, aukštajai dvasiškijai ir svetimų kraštų atstovams.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Vladas Andriukaitis, AUDRA ŽEMAIČIUOSE. Vytauto Didžiojo laikų apysaka. Pirmoji knygos laida mielai buvo skaitoma Lietuvoje mokyklinio jaunimo. Antrąjį leidimą išleido Gabija, 335 Union Ave., Broklyn 11, N. Y. Knyga turi 218 psl. Kaina 2.20 dol.

LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1954 m. spalio numeris. Rašo: Br. Markaitis, S. J., Dr. Maćernis, Z. Ivinskis, J. Vaišnys, S. J. ir kt. Platus filmų apžvalgos skyrius. Leidžia Tėvai jėzuitai Chicagoje. Prenumerata metams du doleriai.

LIETUVIŲ DIENOS, iliustruotas lietuvių žurnalas lietuvių ir anglų kalbomis, duoda nepaprastai daug iliustracijų iš lietuviškojo gyvenimo. Lapkričio mėn. numeris. Jame rašoma ir apie ateitininkų kongresą. Nuo N. Metų LD eis dar labiau padidintas. Metams prenumeratos kaina 4.00 dol. LD redaguoja Juozas Vitėnas.

EGLUTĖ, spalio mėn. numeris, lietuvių vaikų laikraštis. Redaguoja Pranas Naujokaitis, leidžia Lietuvių Kultūros Institutas. Prenumeratas metams tik 3.00. Tai geriausia kalėdinė dovanėlė mažiesiems.

KNYGŲ LENTYNA — Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletenis, Nr. 7—8.

M. Vaitkus — TVANAS, senovinių amžių apysaka, antruoju leidimu atspaudė Nidos Knygų Klubas Londone, 205 psl., kaina nepažymėta.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS

Pradėjęs savo darbą 1946 m., Pasaulio Liet. Archyvas per septynerus metus išaugo ir išbujojo. Per tą laiką gauta: 133,873 lapai archyvinės medžiagos (mokyklų ir organizacijų protokolai, istorijos ir kronikos, mokslo dokumentų dublikatai ir kt.); 1,313 knygų, 12,382 egz. periodikos; 2,761 kitų dalykų (vėliavų, antspaudų ir štampų, žemėlapių, medalių, ženklelių, plokštelių, paveikslų, fotografijų ir kit.). Viso — 150,329 dalykai. Turima istorinė medžiaga jau netelpa dvylikoje spintų ir dviejose didelėse dėžėse. Kad būtų aišku, kaip Pasaulio Lietuvių Archyvas auga, užtenka pažymėti, kad per 1953 metus archyvo tūris paaugo penkiomis spintomis ir dviejomis didelėmis dėžėmis. Ateity medžiagos plaukimas dar labiau padidės, nes beveik visuose lietuvių gyvenamuose kraštuose veikia PLA įgaliotiniai, kurie padedami talkininkų pasieks ne tik organizuotus vienetus, bet ir pavienius tautiečius.

Archyvinę, bibliografinę ir muziejinę medžiagą prašoma siųsti šiuo adresu: **Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Illinois, U. S. A.**

Vincentas Liulevičius
PLA Direktorius

• **50 metų spaudos atgavimui** paminėti yra ruošiamas didelis veikalas, kuriame bus sutelkta visa eilė straipsnių, apžvelgiančių spaudos draudimo laikotarpį ir su juo susijusius įvykius. Leidinio komisiją sudaryta Chicagoje iš kun. V. Bagdanavičiaus, Balčiūno — Švaisto ir Dr. P. Joniko.

Artėja Kalėdos. Kiekvienas galvojame, kokias dovanas nupirkti mūsų namiškiams, draugams, pažįstamiems. Lietuviška knyga ir bus toji dovana, kuri nepasibaigs su šventėmis, kuri nuolatos pasiliks mūsų bičiulystės liudytoja.

PLAČIAME PASAULYJE

CHICAGOS ŠV. JURGIO PARAPIJA

Šv. Jurgio mokyklos jaun. moksl. at-kų kuopa šį rudenį pradėjo labai gyvai veikti. Globėjui A. P. Bagdonui vadovaujant, padaryti du bendri susirinkimai. Juose dalyvavo ir kuopos dvasios vadas kun. dr. J. Prunskis, nuoširdžiai įsijungdamas į narių žaidimus. Mergaičių globėja E. Blandytė daug dirba ruošdama meninę programą.

Pirmajame susirinkime Lilija Tumosaitė skaitė savo referatą apie ateitininkų ideologiją. Buvo išrinkta ir kuopos valdyba: pirm. — Ramūnas Motekaitis, sekr. — Laima Paskočimaitė, vicepirm. — Irena Vytauskaitė, ižd. — Audronė Valaitytė, soc. reik. vedėja — Klaudija Galinaitytė.

Valdybos posėdyje naujoji valdyba nutarė padalinti kuopą į 3 būrelius. Mergaičių būrelio vadove išrinkta Audronė Petrulytė, berniukų — Alfredas Tričys, jaunučių būrelio — Audronė Valaitytė — mergaitėms ir Vytautas Dūdėnas — berniukams.

Pačių jauniausiųjų paskutiniu metu į kuopą įsirašė 15 narių. Jų susirinkimai būna ypatingai įdomūs: pasakos, žaidimai, dainos, mįslės ir rimtesni pasakojimai. Juose reiškiasi kiekvienas dalyvis, todėl ir laikas prabėga nejučiomis.

A. P. B.

MOUNT ST. JOSEPH KOLEGIJA

Mount St. Joseph, Ohio, kolegijoje šiemet studijuoja būrelis lietuvaičių studenčių. Vienos jau visai prie pabaigos, kitos vos tik pirmuosius metus varo. Kolegijos studentės leidžia studentišką laikraštį, kuriame kartas nuo karto vis pasirodo ir lietuvaičių vardai.

Spalio 14 d. numery "Seton Journal" įdėjo didelę trijų lietuvaičių studenčių nuotrauką — Galinos Macelytės, Danutės Aleksandravičiūtės ir Bronės Kulytės — ir straipsnį — pasikalbėjimą su Brone Kulyte, kuri šiemet baigs kolegiją."

Straipsnis pavadintas: "Senjorės viltys jaunime". Jos pilnai paaiškėja, kai Bronė Kulytė išsamiai papasakoja apie Ateitininkų Federaciją, studentus ateitininkus ir Ateitį. Pačioje pabaigoje taip rašoma: "Su entuziazmu ir viltimi Bronė Kulytė žiūri į Ateitininkų Studentų Sąjungą, nes ji formuoja lietuviškąjį jaunimą, padėdama jam lavintis religinėje, intelektualinėje ir socialinėje srityje."

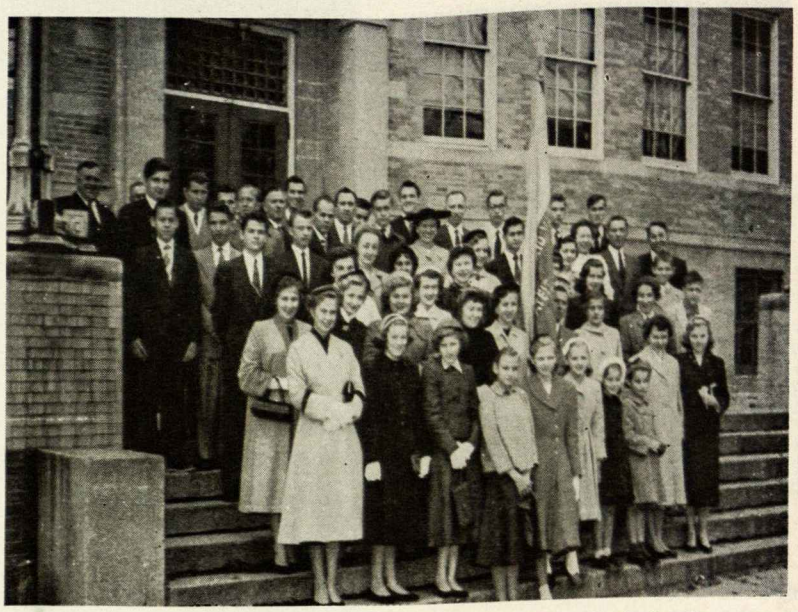

Dalis Waterburio šventės dalyvių po pamaldų prie bažnyčios.

WATERBURIEČIŲ ŠVENTĖ

Spalio 31 d. Waterburio ateitininkai šeštąjį kartą turėjo savo metinę šventę, kurion buvo atvykusių svečių ir iš kitur. Iš ryto visi ateitininkai dalyvavo pamaldose su savo vėliava.

Iškilmingame posėdyje paskaitą skaitė iš New Yorko atvykęs Ateitininkų Federacijos vadas prof. S. Sužiedėlis. Paskaitos mintys buvo pritaikytos Kristaus Karaliaus šventei. J. Kazlauskas trumpai papasakojo iš Waterburio ateitininkų veiklos. Po to buvo iškilminga naujų narių priesaika. Moksleivių ateitininkų įžodį davė net 26 nauji nariai. Į studentus ir vyr. at-kus buvo priimti 4 nauji nariai. Po iškilmių naujuosius ateitininkus pasveikino dr. V. Šmulkštys, dr. Vileišis ir Hartfordo ateitininkų vardu A. Giedraitis. Priesaiką davusiųjų vardu kalbėjo L. Janušytė.

Minėjimui pirmininkavo V. Kuzmickas, sekretoriavo I. Bajalytė. Po iškilmingosios dalies vyko malonios vaišės ir pasilinksminimas.

Rungtynės. Spalio 30 d. į Waterburį atvyko Putnamo mergaitės stalo tenisininkės — A. Giedraitytė ir O. Griganavičiūtė — kurios draugiškose stalo teniso rungtynėse susitiko su waterburietėmis — V. Kiaunyte ir D. Malakauskaite. Laimėjo šeimininkės. V. Kiaunytė pelnė 2 taškus, D. Malakauskaitė — 1.

Artistai ir šokėjai. Waterburio teatro mėgėjų grupė, kurią globoja ateitininkai, paskutiniu metu dažnai išvyksta su vaidinimais į aplinkines lietuvių vietoves. Spalio 17 d. waterburiečiai buvo nuvežti į Hartfordą "Nervus". Spektaklis praėjo su pasisekimu. Veikalą režisavo J. Brazauskas.

Moksleiviai ateitininkai suorganizavo ir tautinių šokių grupę. Iš pradžių grupei vadovavo Elona Marijošiūtė, gyvenanti New Britain. Rudenį jai persikėlus į Putnamą, šokėjams vadovauja D. Papievytė. Šokiams groja A. Paškevičius ir J. Juraškus. Pirmąjį pasirodymą grupė turės per Vasario 16 minėjimą.

Waterburietė

NEW YORKAS, N. Y.

Pasibaigus vasaros atostogoms, Brooklyno moksleivių at-kų Marijos Pečkauskaitės kuopa turėjo pirmąjį savo susirinkimą spalio 10 d. Į kuopą įstojo dvi naujos narės: E. Endrukaitytė ir K. Šetikaitė. Apie ateitininkų kongresą Chicagoje papasakojo D. Mikulskytė, o R. Butrimas gražiai prisiminė vasaros stovyklą Marianapolyje. Buvo išrinkta nauja kuopos valdyba: pirm. — A. Ragažinskaitė, vicepirm. — E. Vebeliūnaitė, sekr. — N. Kleizaitė, ižd. G. Naujokaitis, soc. reik. vedėjas — V. Ramanauskas.

A. R.

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ DĖMESIUI

Moksleiviai ateitininkai, gerai bes mokantieji ir reikalingi finansinės paramos, stipendijų gavimo reikalu gali kreiptis į Dalia Škudzinskaitę šiuo adresu: 699 E. Fifth St., South Boston 27, Mass.

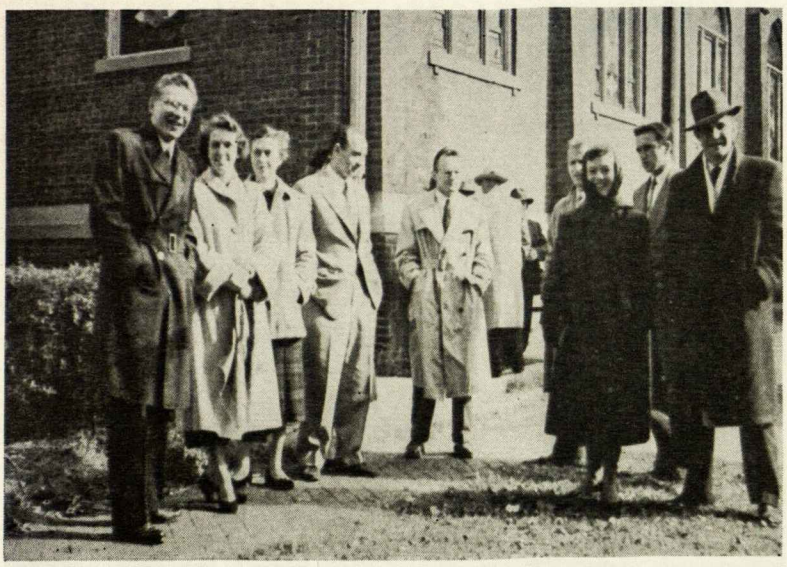

Urbanos studentai Springfielde. Nuotr. J. Končiaus

SĄSKRYDIS SPRINGFIELDE, ILL.

Dar taip neseniai pilnos jaunatviško džiaugsmo praskriejo stovyklų dienos ir šimtai veidų, matytų kongrese, dar tebestovi akyse. Kiek naujų minčių ir kiek degančio impulso įdiegė šios nepamirštamos valandos mūsų širdyse. Šio negęstančio entuziazmo kupini ir pasuko ateitininkai spalių 21 dieną iš Urbanos, St. Louis ir Chicagos į Springfieldą kartu su vietos ateitininkais paminėti Kristaus Karaliaus šventę.

Šventė buvo pradėta lietuvių parapijos bažnyčioje Tėvo Borevičiaus šv. mišiomis ir tai dienai pritaikytu pamokslu. Po pamaldų jaukioje Jackson klubo salėje įvyko agapė. Iškilmingoje dalyje buvo Tėvo Borevičiaus paskaita apie Kristų Karalių, o po jos įžodžio davimas trijų jauniausių Springfieldo ateitininkų, būtent, Otilijos Užgirytės, Jono ir Audrio Šidlauskų. Žodį kartu su sveikinimais tarė vietos klebonas kunigas Junkeris, kun. Gasiūnas iš St. Louis ir draugovių atstovai.

Meninei daliai pravesti buvo pakviestas vienas iš darbo prezidiumo narių — V. Kleiza. (Be jo, dar darbo prezidiume matėsi Al. Mogenytė ir V. Vygantas.). Religiniais bei tautiniais motyvais eilėraščių padeklamavo O. Užgirytė, V. Abramikaitė, J. Šidlauskas, A. Šidlauskas ir V. Paulionis iš Springfieldo ir D Valančiūtė iš Urbanos. L. Abramikaitė, B. Miniokaitė, D. Kantautaitė ir L. Savickaitė iš St. Louis padainavo keletą nuotaikingų dainelių. Likusią dienos dalį buvo pasilinksminta kartu su maloniais šeimininkais.

Jei ši diena praėjo tokioje jaukioje nuotaikoje, šventės dalyviai liks giliai dėkingi jos iniciatoriui p. Petrui Spetylai, vietos klebonui kun. Junkeriui bei mieliems ateikams, Paulioniams, Šidlauskams ir Užgiriams, kurie, negailėdami nei išlaidų nei triūso, surengė tokį puikų priėmimą jauniesiems. Išsiskirstyta su pasiryžimu vėl netolimoj ateity susitikti Chicagoje ar St. Louis. J. K.

BOSTONAS, MASS.

Moksleiviai ateitininkai šiems mokslo metams išsirinko naują kuopos valdybą. Pirmininku dabar yra T. Vasiliauskas, sekr. — V. Lūšytė, ižd. S. Leimonas. Susirinkimai daromi kas dvi savaitės. Vyresnieji moksleiviai at-kai dažnai susirenka sendraugių butuose.

Spalio 29 d. kuopos susirinkime buvo paskelbtas lietuviškų knygų skaitymo konkursas. Spalio 31 d., Kristaus Karaliaus šventėje, ateitininkai bendrai priėmė Šv. Komuniją ir dalyvavo minėjime.

PUTNAMAS, CONN.

Studentės. Šių metų spalio 2 d. padariusi metų apžvalgą senoji stud. at-kių draugovės valdyba užbaigė savo kadenciją. Buvo renkama nauja valdžia. Danutė Vieraitytė vienbalsiai buvo paprašyta pasilikti pirmininke ir kitiems metams. Jos naujas kabinetas susideda iš šių narių: sekretorė — Irena Giedraitytė, iždininkė — Onutė Griganavičiūtė, socialinių reikalų vedėja Danutė Giedraitytė — narė ir korespondentė — Aldona Vasiliauskaitė. Draugovės globėja buvo pakviesta ses. M. Augusta.

Naujoji valdyba yra pasiryžusi kiek galint plačiau išeiti SAS CV nustatytą programą ir neapleisti savo tradicinės metinės šventės, kuri įvyks gegužės 1 d. Nors ši data dar ir toloka, bet kviečiami visi jos neužmiršti ir tą sekmadienį kuo gausiausiai atsilankyti Putname.

AV

Moksleivės. Kristaus Karaliaus šventės proga Putnamo moksleivės ateitininkės paruošė kuklią programėlę. Minėjimas buvo pradėtas kan. F. Kapočiaus kalba apie Kristų Karalių. Po to gražiai padeklamuoti eilėraščiai dar labiau paryškino Kristaus garbę. Maironio "Kristui Karaliui Giesmę" deklamavo Jūratė Bernotaitė, Gražina Gulaitytė, Dalia Andrašiūnaitė ir Aurelija Kucinaitė. Yluvio "Valdovą" deklamavo Gražina Pauliukonytė, Brazdžionio "Iš Tavo rankų" — Danutė Kaunaitė ir to paties autoriaus "Garbės Himną" — Andrašiūnaitė ir G. Gulaitytė.

Minėjimą baigėme visų bendrai sugiedota giesme "O Kristau, Pasaulio Valdove". A. K.

NEW YORKAS, N. Y.

New Yorko ateitininkai spalio 31 d., Kristaus Karaliaus šventėje, ėjo prie Šv. Komunijos. Iškilmingas pamaldas laikė kun. A. Račkauskas, pamokslą pasakė kun. J. Pakalniškis.

Po pietų parapijos salėje įvyko akademija — minėjimas, surengtas New Yorko stud. at-kų draugovės. Minėjimą atidarė draugovės pirmininkas Z. Kungys. Kun. Pakalniškis sukalbėjo maldą. Pagrindiniu kalbėtoju buvo mokyt. Masionis, skaitęs paskaitą apie Kristų Karalių.

Meninėje programoje pirmiausia visus nustebino jauna viešnia iš New Jersey — A. Butvydaitė — savo nepaprastai puikiomis deklamacijomis. Pianistė A. Kepalaitė pianu paskambino Ravelio sonatą. Pabaigai keturios studentės ateitininkės paskaitė P. Jurkaus novelę "Kregždės ant Nukryžiuotojo pečių". Skaitė N. Mekytė, D. Vebeliūnaitė, D. Stasiukynaitė ir I. Banaitytė, Skaitymą paruošė ir pritaikė scenai Aušra Bendoriūtė - Blekaitienė. Po minėjimo bažnyčioje visi dalyviai dar pagarbino Kristų Šv. Eucharistijoje.

Studentai ateitininkai uoliai talkininkauja moksleiviams ateitininkams. Mergaičių būreliams vadovauja N. Mekytė ir D. Vebeliūnaitė, berniukų — R. Kontrimas ir S. Bobelis. I. B.

Nuplėšti, užpildyti ir grąžinti.

Malonus ATEITIES Skaitytojau!

ATEITIS yra geriausia kalėdinė dovana draugui, prieteliui ar geradariui.

ATEITIS bus ypatingai maloni dovana Vokietijos ir Italijos ateitininkams, kurie nepajėgia jos užsiprenumeruoti.

ATEITIS dešimt kartų per metus primins Jūsų gerą širdį jos naujam skaitytojui.

SPECIALUS ATEITIES atpiginimas Kalėdų proga.

Viena metinė prenumerata	5.00 dol.
Dvi metinės prenumeratos	9.00 dol.
Trys metinės prenumeratos	13.00 dol.
Keturios metinės prenumeratos	17.00 dol.
Penkios metinės prenumeratos	20.00 dol.
Už sekančias metines prenumeratas po	4.00 dol.
Garbės prenumerata	10.00 dol.

Jūsų asmeninė prenumerata čia taip pat gali būti įskaityta.

Nelikite ATEIČIAI skolingi už pereitus metus

Šį ATEITIES užsakymo lapelį galima naudoti ir savo prenumeratos pratęsimui kitiems metams arba apmokėjimui skolos už praeitus metus.

Kalėdiniu ATEITIES platinimo vajaus papiginimu

gali pasinaudoti kiekvienas ATEITIES platintojas, suradęs naujų skaitytojų ar surinkęs prenumeratos mokestį iš senų ATEITIES prenumeratorių.

Kitas ATEITIES prenumeratas,

kurios ant šio lapelio nesutilptų, prašom rašyti atskiram lape, pažymint skaitytojo pavardę, vardą, tikslų adresą ir senas ar naujas skaitytojas.

Užsakykite tuojau — atsilyginsit vėliau!

Siųskite ATEITIES užsakymus tuojau:

1. kad išvengtumėte prieškalėdinio pašto apkrovimo ir
2. kad Jūsų užsakymą suskubtume išpildyti dar prieš Kalėdas.

VISI Į ATEITIES PLATINIMO TALKĄ

Negali būti ateitininko neskaitančio ATEITIES.

ATEITIS skiriama visam katalikiškam jaunimui.

Prašau siųsti ATEITĮ 1955 m. šiuo adresu:

☐ Naujas skaitytojas

☐ Senas skaitytojas

Pavardė ir vardas

Nr. ir gatvė

Miestas Zona Valstybė

Prašau siųsti ATEITĮ 1955 m. šiuo adresu:

☐ Naujas skaitytojas

☐ Senas skaitytojas

Pavardė ir vardas

Nr. ir gatvė

Miestas Zona Valstybė

Prašau siųsti ATEITĮ 1955 m. šiuo adresu:

☐ Naujas skaitytojas

☐ Senas skaitytojas

Pavardė ir vardas

Nr. ir gatvė

Miestas Zona Valstybė

Prašau siųsti ATEITĮ 1955 m. šiuo adresu:

☐ Naujas skaitytojas

☐ Senas skaitytojas

Pavardė ir vardas

Nr. ir gatvė

Miestas Zona Valstybė

Mano asmeninė prenumerata 1955 metams.

☐ Naujas skaitytojas

☐ Senas skaitytojas

Pavardė ir vardas

Nr. ir gatvė

Miestas Zona Valstybė

Siunčiu ..... dol. Atsilyginsiu ..... mėn

Aukų ..... dol. .....

Parašas

— J. Medušauskas atstovavo studentus ateitininkus Pax Romanos kongrese Šveicarijoje.

— Zigmas Kungys atstovauja SAS Centro Valdybą Ateitininkų Federacijos Valdyboje.

— Dalia Skudžinskaitė SAS Centro Valdybos yra paskirta rūpintis stipendijų reikalu.

— Stasys Barzdukas pažadėjo studentams ateitininkams paruošti keturių metų lituanistikos programą.

— Džiugas Petkelis, buvęs Brocktono moksl. at-kų pirm., baigė gimnaziją ir pradėjo studijas Bostone.

— Vytautas Sužiedėlis tęsia aukštuosius inžinerijos mokslus New Yorke.

— Liudas Kamockis, brocktonietis stud. at-kas, studijuoja mediciną Bostone.

— Petras Minkūnas, daugiau kaip šešeris metus išbuvęs BALFo centro įstaigos reikalų vedėju, iš šių pareigų pasitraukė.

— Kostas Astravas dabar išrinktas Kanados Ateitininkų Centro Valdybos pirmininku.

— Dr. A. Damušis lankėsi Kanadoje ir Kristaus Karaliaus šventėje Hamiltone skaitė paskaitą.

— Petras Maldeikis, buvęs gimnazijų direktorius Lietuvoje ir Vokietijoje, Chicagoje pirmininkauja Mokslo Mėgėjų Rateliui, kurį sudaro Chicagos lietuviai intelektualai.

— Aldona Šlepetytė magistrės laipsniu šiemet baigė Columbios universitetą New Yorke ir dabar ten pat ruošiasi doktoratui.

— Dr. Kazys Ambrozaitis, šiuo metu tarnaująs JAV kariuomenėje, išvyksta tarnybai į Europą.

BALTIMORE, Md.

Rugsėjo pabaigoje visa Baltimorės ateitininkiškoji šeima buvo išklegėjusi į vieną lietuvišką ūkį pasitikti rudens. Iškylos metu įvyko ir bendras susirinkimas. Jame turėjome ir neseniai iš Philadelphijos į Baltimorę persikėlusį V. Volertą.

Spalio 31 d. ateitininkų iniciatyva buvo suruoštas Kristaus Karaliaus minėjimas. Šventė pradėta pamaldomis ir bendra Šv. Komunija. Jaukioje agapėje ilgesniu žodžiu prabilo V. Volertas, palyginęs 1953 metų karalienės Elzbietos karūnavimo iškilmes su skausmingu Valdovo Kristaus erškėčiais vainikavimu. Meninės programos metu skautė Mirga Vičiulytė padeklamavo poezijos.

Studentų draugovė keletos savaičių bėgyje turėjo jau du susirinkimus. Rugsėjo pabaigoje buvo kalbėta apie organizacinį drausmingumą. Buvo nustatytas ateinančių mokslo metų darbo planas. Antrasis susirinkimas įvyko spalio 17 d. Jame kun. P. Patlaba skaitė paskaitą tema "Krikščioniškoji moteryste", sukėlusią gyvas diskusijas. Po susirinkimo visas būrys dar ilgai sneku.iavo, vaiksiodami parke.

GS

BROCKTONAS, MASS.

Brocktono sendraugiai jau galvoja apie Kalėdų eglutes moksleiviams ateitininkams surengimą. Komos Kucinienė ir Sužiedėlienė apsiėmė vadovauti eglutes rengimui. Taip pat numatomi suorganizuoti ir moksleivių ateitininkų tėvai. Eglutė įvyks sausio 1 d. parapijos mokyklos salėje.

Vyt. Endziulaičio kuopos moksleiviai ateitininkai šį rudenį išsirinko naują kuopos valdybą. Pirmininku dabar yra Liudas Reivydis, sekr. — Nijolė Tamošaitytė, ižd. — Vytautas Daniusevičius. Vyresniųjų moksl. at-kų būreliui vadovauja Almantas Meižys, jaunesniesiems — Vytautas Bakaitis. Moksleivių veikla labai gyva. Viena kuopos narė — Birutė Duobaitė — atstovavo Brocktono moksleivius Chicagos ateitininkų kongrese. Ji buvo nusivežusi ir kuopos vėliavą.

Spalio 17 d. Keblinskų bute įvykusiame vyr. moks. at-kų susirinkime buvo atsisveikinta su ilgą laiką buvusiu kuopos globėju Kęstučiu Keblinsku, kuris šį rudenį buvo išrinktas SAS CV pirmininku. Dabar kuopos globėjomis yra A. Sužiedėlienė ir Z. Kucinienė.

Šv. Kazimiero parapijos klebono prel. Strakausko gimtadienio proga moksleiviai ateitininkai įteikė jam rožių puokštę ir padovanojo "Ateitininkų Ideologiją".

Kristaus Karaliaus šventėje moksleiviai at-kai dalyvavo pamaldose su savo vėliava.

PIRMIEJI UŽSISAKĖ ATEITĮ 1955 METAMS

J. Dėdinas, Chicago, Ill., J. Žadeikis, Chicago, Ill., Kun. V. Endriūnas, Elizabeth, N. J., J. Raugalis, Waterbury, Conn., B. Paprockienė, Richmond Hill, N. Y.

GARBĖS PRENUMERATORIAI 1955 M.

Kun. J. Grabys, Schenectady, N. Y., Kun. V. Stankūnas, Montreal, Que. Canada.

Vėl du naujai geradariai užsakė ATEITĮ

B. Kučinskas, Maspeth, N. Y., Vasario 16-sios gimn. ateitininkei E. Sabaliauskaitei; Aloyzas Puida, Loglac, Ont., Canada, Gr. Jasevičiūtei.

ATEIČIAI skolingi

Baltimorės skaitytojai — $33., Bostono, Mass., — $42.50, Brocktono, Mass., — $64, Brooklyno, N. Y., — $158.70, Los Angeles, Calif., — $65, Cicero, Ill., — $104.50, Chicago, Ill., — $330, Clevelando, Ohio., — $37, Hartfordo, Conn., — $48.50, Detroit, Mich., — $52.50, Elizabeth, N. J., — $26, New Britain, Conn., — $20, Kearney, N. J., — $15, New Jersey valstybė — $22, New York valstybė — $50, Ohio valstybė — $34, Paterson — $10, Philadelphia, Pa., — $60, Pittsburgh — $10, Rochester — $13, Washington — $14, Waterbury — $19, Worcester — $27, Kitos vietovės ir asmenys — $450. Hamilton — $50, Montreal — $25, Toronto — $105. Kitos Kanados vietovės — $60.

Ar jau įsigijai

Prof. St. Šalkauskio

ATEITININKŲ IDEOLOGIJĄ

Knygą galima gauti Chicagoje pas Vl. Šoliūną, 6536 S. Bell Ave. ir Nek. Prasidėjimo spaustuvėje — Sister Annetta, Im. Con. Convent, R. F. D. 2, Putnam, Conn.

Kaina $3.00.

ATEITIES prenumeratą 1955 metams pirmieji pratęsė: V. Muraškauskas, Philadelphia, Pa., K. Skaisgirys, Chicago, Ill.

1954 metai eina į pabaigą, patikrink ar nesi skolingas ATEIČIAI prenumeratos mokestį už šiuos, o gal ir pereitus metus.

Jau pats laikas pratęsti ATEITIES prenumeratą 1955 metams. Prenumeratos kaina metams 5 dol., užsienyje — 4 dol. Užsakymus siųsti — ATEITIS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, . Y.

Federacijos Valdyba

piniginį vajų ateitininkų šalpos reikalams nutarė pravesti iki 1955 m. birželio 15 d.

Jaunesniesiems ateitininkams vadovą ruošia kun. prof. St. Yla. Federacijos Valdyba numatė išleisti platų ateitininkams vadovą, kuris bus ruošiamas sutelktinėm jėgom ir apims visas ideologinio bei organizacinio gyvenimo sritis.

Kongreso Darbų leidiniui medžiagą tvarko kun. J. Petrėnas. Leidinyje tilps paskaitos, pranešimai, kalbos, nutarimai, rezoliucijos bei atskirų sąjungų posėdžiuose atlikti darbai.

ALp(LKA)1786
1954, Nr.9

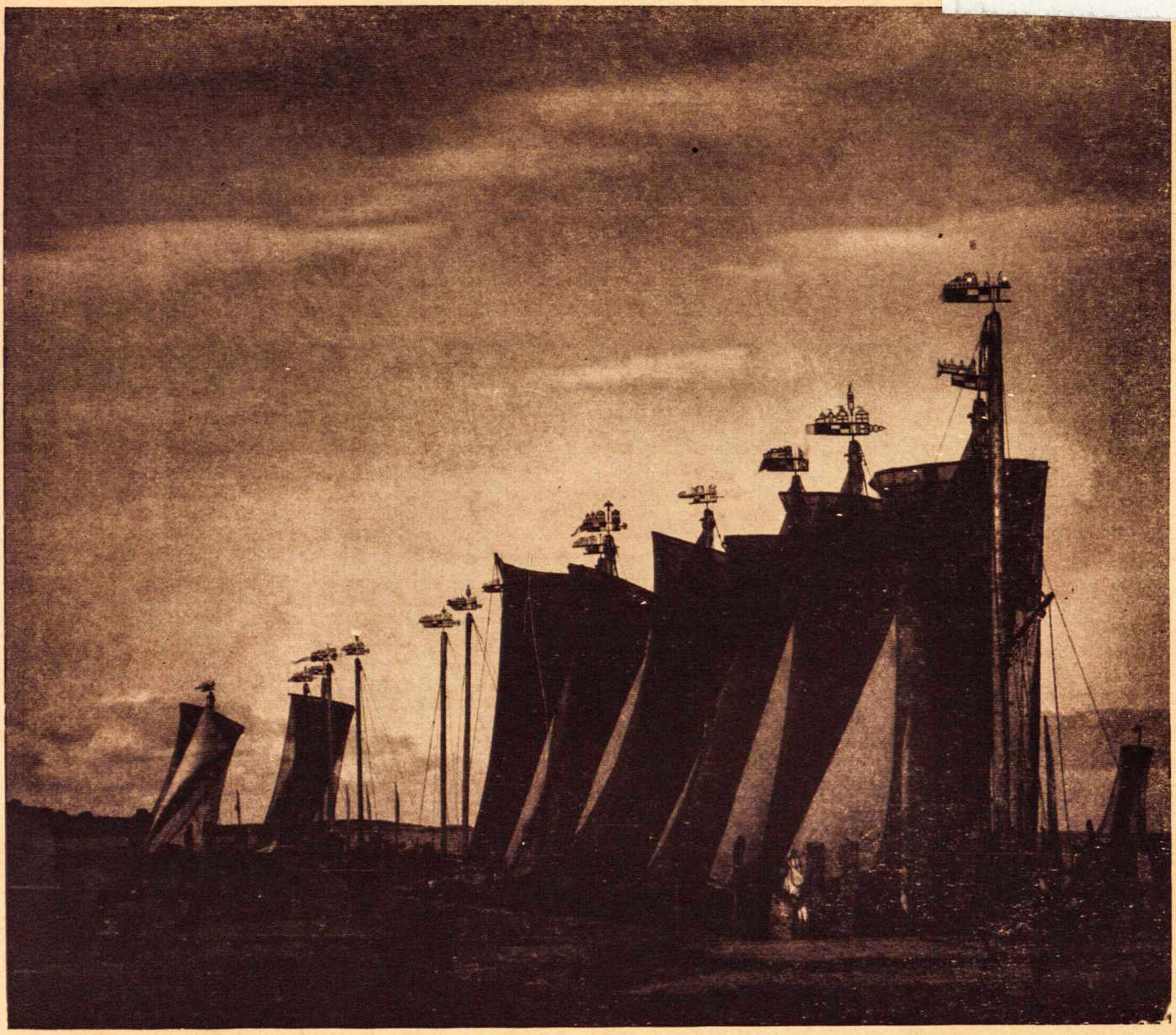

Nidos žvejų laivai

Nuotr. V. Augustino

90.725.146